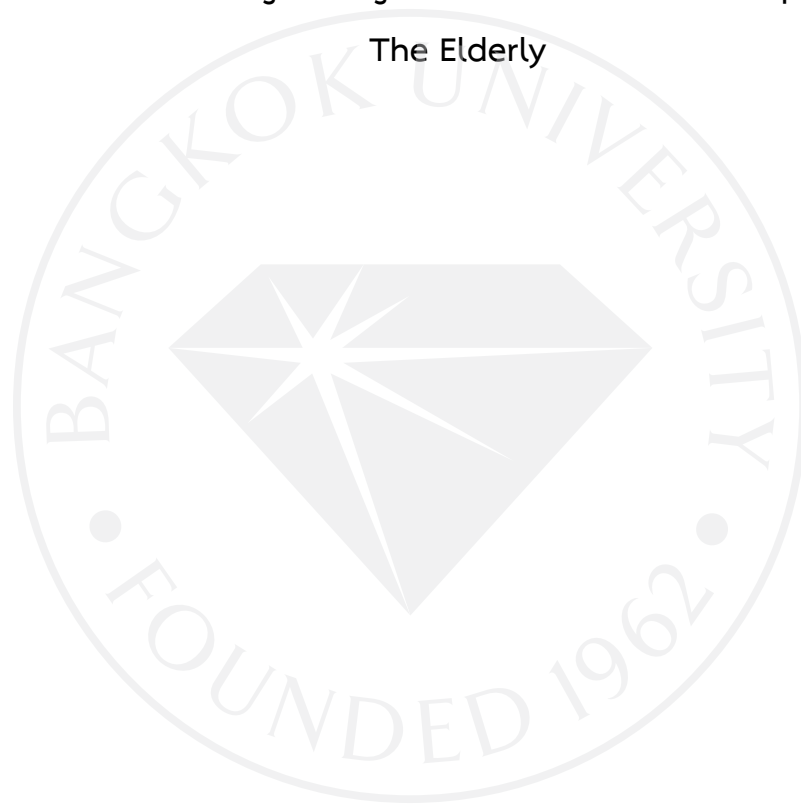

การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์
ของกลุ่มผู้สูงอายุ

Reflection of Thinking through Pictures Sent via Line Application of
The Elderly

การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์
ของกลุ่มผู้สูงอายุ

Reflection of Thinking through Pictures Sent via Line Application of
The Elderly

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2561

©2562

อรรวลี เหลืองอุษากุล

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล

เรื่อง การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้วิจัย อรวลี เหลืองอุษากุล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมา สตะเวทิน)

ผู้เชี่ยวชาญ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณูธร ปัญญาโสภณ)

(ดร.สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

1 มิถุนายน 2562

อรวลี เหลืองอุษากุล. ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล,
มิถุนายน 2562, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ (78 หน้า)
อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมมา สตะเวทิน

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้
ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ และ 2) ศึกษาความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของ
ผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ภาพจากการถ่ายทอดความคิด สัญวิทยาจากภาพ
(Semiology Analysis) ที่รวบรวมมาได้ จัดประเภทหมวดหมู่ทำความเข้าใจวิเคราะห์ และสรุปผล
โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ ใน 2 กลุ่ม
คือ กลุ่ม "Best Friend" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ และกลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" เป็น
ตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จนถึง
วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562

ผลการศึกษาพบว่า ประเภทและความหมายของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชัน
ไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ 2) ความหมายเชิงสัญลักษณ์
ของสัตว์ต่าง ๆ 3) ความหมายเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา 4) ความหมายเชิงอวยพร 5)
ความหมายเชิงคำคมและให้กำลังใจ 6) ความหมายเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ 7) ความหมาย
เชิงตลกขบขัน 8) ความหมายเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน 9) ความหมายเชิงเตือนภัย ระวังภัย ใน
ขณะเดียวกัน ความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์
ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) เหงา โดดเดี่ยว 2) การมีตัวตน 3) ยึดติดกับความเชื่อ 4) ปลง
อนิจจัง สังขาร 5) มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ 6) เพียงพอและพอเพียง 7) ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้ และ 8)
สุข สงบ มองโลกในแง่บวก ผลการศึกษาช่วยให้นักสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัลสามารถออกแบบการ
สื่อสารทางการตลาดให้เหมาะสมในแต่ละธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ และความคิดของ
ผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: แอปพลิเคชันไลน์, การถ่ายทอดความคิด, ผู้สูงอายุ, สัญวิทยา

Lhuengusakul, O. M.Com.Arts (Digital Marketing Communications), June 2019,
Graduate School, Bangkok University.

Reflection of Thinking through Pictures Sent via Line Application of the Elderly
(78 pp.)

Advisor: Asst.Prof.Patama Satawedini, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research are: 1) to study on types of picture chosen by the Elderly for communicating via Line Application; and 2) to study on thinking reflected through pictures sent via Line Application of the Elderly by using Semiology Analysis for classifying, understanding, and concluding. Data were collected from picture chosen by the Elderly for communicating via Line Application in 2 line groups including "Best Friend" Group, the representative of friend relationship and "Sangsan Chiangkong" Group, the representative of business relationship. Data were collected from August 1st, 2018 to April 16th, 2019.

The results revealed that types and meaning of pictures used for communicating via Line Application of the Elderly were as follows: 1) symbolic meaning of flower; 2) symbolic meaning of animals; 3) meaning on belief, faith, and religion; 4) meaning on blessing; 5) meaning on quotes and encouragement; 6) meaning on tradition, way of life, and important days; 7) humorous meaning; 8) meaning on current information and situations; 9) meaning for warning.

Simultaneously, thinking reflected through pictures sent via Line Application of the Elderly consisted of the following issues: 1) loneliness; 2) identity; 3) attachment to belief; 4) realization on the transitoriness of all things; 5) indispensable friendship; 6) sufficiency; 7) pride; and 8) peace and optimism. The results enabled marketing communicators in digital world to design marketing communication appropriately in each business in order to be consistent with demands and thinking of the Elderly.

Keywords: Line Application, Thinking Process, the Elderly, Semiology

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างดี จาก อาจารย์สัมพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมา สตะเวทิน อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ทั้งความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำตั้งแต่เริ่มต้น และได้กรุณาสละเวลาให้คำชี้แนะแนวทางทั้งหมดด้วยความเมตตาตลอด รวมถึงตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณูธร ปัญญาโสภณ กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์มากต่องานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภร สังขปรีชา ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบคุณกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในแอปพลิเคชันไลน์ ใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม "Best Friend" และ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงกง" ที่ให้นำรูปภาพที่ใช้สื่อสารกันมาประกอบงานวิจัยในครั้งนี้ และขอบคุณเพื่อน ๆ DiMC 5 ที่ได้ให้กำลังใจและคำแนะนำ

ขอขอบคุณป้า ม้า ที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนและทำงานวิจัยฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

อรรวลี เหลืองอุษากุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.3 ขอบเขตงานวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัณฐานวิทยาในมิติการสะท้อนความคิดของผู้สูงอายุ	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ	8
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 ประเภทของงานวิจัย	19
3.2 แหล่งข้อมูล	19
3.3 ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	20
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	21
3.6 การนำเสนอข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ผลสรุปจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเภทของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ	22
4.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	65
5.2 การอภิปรายผล	67
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	72
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	73
บรรณานุกรม	75
ประวัติผู้เขียน	78
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (1)	23
ภาพที่ 4.2: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (2)	24
ภาพที่ 4.3: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (3)	25
ภาพที่ 4.4: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์สัตว์ต่างๆ (1)	26
ภาพที่ 4.5: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์สัตว์ต่างๆ (2)	27
ภาพที่ 4.6: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์สัตว์ต่างๆ (3)	28
ภาพที่ 4.7: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (1)	29
ภาพที่ 4.8: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (2)	30
ภาพที่ 4.9: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (3)	31
ภาพที่ 4.10: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (1)	32
ภาพที่ 4.11: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (2)	33
ภาพที่ 4.12: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (3)	34
ภาพที่ 4.13: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (1)	35
ภาพที่ 4.14: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (2)	36
ภาพที่ 4.15: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (3)	37
ภาพที่ 4.16: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (1)	38
ภาพที่ 4.17: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (2)	39
ภาพที่ 4.18: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (3)	40
ภาพที่ 4.19: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (1)	41
ภาพที่ 4.20: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (2)	42
ภาพที่ 4.21: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (3)	43
ภาพที่ 4.22: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (1)	44
ภาพที่ 4.23: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (2)	45
ภาพที่ 4.24: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (3)	46
ภาพที่ 4.25: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (1)	47
ภาพที่ 4.26: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (2)	48
ภาพที่ 4.27: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (3)	49
ภาพที่ 4.28: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายเหงา โดดเดี่ยว	50

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.29: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย การมีตัวตน	52
ภาพที่ 4.30: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ยึดติดกับความเชื่อ (1)	53
ภาพที่ 4.31: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ยึดติดกับความเชื่อ (2)	54
ภาพที่ 4.32: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ปลง อนิจจัง สังขาร (1)	55
ภาพที่ 4.33: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ปลง อนิจจัง สังขาร (2)	56
ภาพที่ 4.34: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ (1)	57
ภาพที่ 4.35: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ (2)	58
ภาพที่ 4.36: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย เพียงพอและพอเพียง	60
ภาพที่ 4.37: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้	61
ภาพที่ 4.38: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย สุข สงบ มองโลกในแง่บวก (1)	63
ภาพที่ 4.39: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย สุข สงบ มองโลกในแง่บวก (2)	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ โลกมีจำนวนประชากรคนสูงอายุหรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวนถึง 962 ล้านคน หรือร้อยละ 13 ของประชากรโลกทั้งหมดจำนวนถึง 7,550 ล้านคน ซึ่งโลกได้กลายเป็นสังคมสูงอายุไปแล้ว (บรรลุ ศิริพานิช, ลัดดา ดำริการเลิศ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, อุบล หลิมสกุล, วิชัย เอกพลากร, สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ, 2561)

สำหรับประเทศไทยก็กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยข้อมูลในปี 2561 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 10.6 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 66.4 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.1 โดยทางสำนักงานสถิติแห่งชาติคาดการณ์ว่าในปี 2564 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ซึ่งจะมีปริมาณผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และสัดส่วนนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2561)

จากการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารกับการส่งต่อข้อมูลของผู้สูงอายุ พบว่ามีการสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 74.5 (ภิรมา สมวาทสรณ์, 2559) และใน 1 วัน ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้สื่อหลากหลายช่องทาง โดยมีการใช้สื่อแบบดั้งเดิม ได้แก่ โทรทัศน์ เพื่อเปิดไว้ดูข่าว ดูรายการ ดูละคร สำหรับหนังสือพิมพ์และวิทยุ เป็นสื่อที่ถูกลดบทบาทความสำคัญลง เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้สื่อดิจิทัลเข้ามาทดแทนอย่างมาก นอกจากนี้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในแต่ละวันได้แก่ แอปพลิเคชันไลน์ ในช่วงเช้าจะสูงมาก เพื่อเช็คข่าวสาร ข้อมูล และมีการติดต่อสื่อสาร ดูว่าเพื่อนส่งอะไรมาบ้าง ตลอดช่วงกลางวันกับเฟซบุ๊ก (Facebook) กับการดูข่าวสาร อัปเดตสังคม ติดต่อสื่อสารและดูเพจต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการใช้สื่อยูทูบ (YouTube) เพื่อดูละคร หรือรายการย้อนหลัง ฟังเพลง ดูคลิปในบางช่วงเวลา ส่วนช่องทางในการค้นหาข้อมูล (Google) สามารถหาข้อมูลได้ง่าย บอกได้ทุกอย่างที่อยากรู้จึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางหนึ่งที่ผู้สูงอายุใช้ใน ชีวิตประจำวัน (คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19C, 2561)

สื่อที่ผู้สูงอายุมีการใช้งานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ แอปพลิเคชันไลน์ รองลงมาคือ โทรทัศน์ และ เฟซบุ๊ก (Facebook) เหตุผลที่แอปพลิเคชันไลน์มาเป็นอันดับแรก เนื่องจาก ใช้งานง่าย และรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร รูปแบบการใช้งานที่เข้าใจได้ง่ายมีความชัดเจน ไม่มีความซับซ้อนและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ผู้สูงอายุไม่ถนัดในการพิมพ์อักษรที่ละตัว แต่ผู้สูงอายุสามารถส่งต่อรูปภาพ สติกเกอร์ และเนื้อหาที่ชื่นชอบได้อย่างง่ายและรวดเร็ว (คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการ มhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19C, 2561) รวมทั้งเพื่ออยากให้ผู้อื่นมองว่าตนเองเป็นคนทันสมัยทัน

ต่อเหตุการณ์ ประกอบกับทำให้ตนเองเกิดความสุขและความพึงพอใจจากการใช้งาน โดยมีการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้แอปพลิเคชันไลน์จากลูกหลานมากที่สุด ในทุก ๆ วันผู้สูงอายุมีการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ในแต่ละครั้ง 30 นาที-1 ชั่วโมง และผู้สูงอายุนั้นนิยมติดต่อสื่อสารกับกลุ่มลูกหลานญาติพี่น้องมากที่สุด (ภิรณา สมวาทสรรรค์, 2559) แต่ในทางกลับกันจากพฤติกรรมของผู้สูงอายุในเรื่องการเปิดรับสื่อทางการตลาดหรือโฆษณา แอปพลิเคชันไลน์มาเป็นอันดับ 2 รองจากโทรทัศน์ เนื่องจากผู้สูงอายุจะใช้แอปพลิเคชันไลน์เฉพาะเรื่องราวที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้องกับตัวเองเท่านั้น หากเป็นเรื่องไกลตัว หรือเรื่องราวไม่น่าสนใจก็จะเลื่อนหน้าจอผ่านไป สำหรับกรณีที่ผู้สูงอายุเคยรับสติ๊กเกอร์ฟรีแล้วแต่ไม่สามารถกดบล็อก (Block) โฆษณาต่างๆในแอปพลิเคชันไลน์ได้ จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องรับสื่อโฆษณาไปโดยปริยาย ต่างจากโทรทัศน์ที่ผู้สูงอายุจะเปิดทิ้งไว้ ดูไปเรื่อย ๆ ไม่เปลี่ยนช่อง ทำให้โอกาสที่จะรับข้อมูลข่าวสารทางการตลาดโดยการฟัง หรือการมองเห็นรูปภาพนั้นมามากกว่าสื่อในช่องทางอื่น ๆ และการโฆษณาบนโทรทัศน์มักมีทั้งภาพและเสียงไปพร้อมกัน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกตื่นเต้นและน่าสนใจมากกว่า (คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19C, 2561)

ภาพ เนื้อหา และข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์มากที่สุด อันดับแรก คือ เนื้อหาดอกไม้และคำทักทายประจำวันมากที่สุด 33.66% รองลงมาคือ เนื้อหาแสดงความคิดเห็น แสดงความรัก แสดงความห่วงใย 25.14% กีฬาและการเมืองน้อยที่สุด 0.08% แต่ประเด็นที่มีความน่าสนใจก็คือ ผู้สูงอายุส่วนมากจะไม่ชอบรูปภาพดอกไม้ที่เป็นกราฟิก ทำให้ส่วนใหญ่ชอบรูปภาพดอกไม้ที่ดูแล้วสวยเป็นธรรมชาติและเสมือนจริง เช่น รูปภาพดอกไม้สีสดใส่ที่ปักอยู่ในแจกัน ดอกไม้มากมายในสวน ดอกไม้ที่ใส่อยู่ในกระถาง ในส่วนของสื่อข้อความที่ผู้สูงอายุชอบคือ สีหวาน ๆ สีสดใส หรือสีอบอุ่น อีกทั้งให้ความสำคัญกับความหมายของสี ผู้สูงอายุจำนวนมากเห็นเหมือนกันว่า ไม่ชอบสื่อสารโดยใช้ข้อความที่มีเนื้อหาไม่ดี เศร้าหมอง รู้สึกหดหู่ รู้สึกน่ากลัว และยังพบว่าผู้สูงอายุทุก ๆ คนไม่ส่งข้อความประเภทต่าง ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกโกรธ รู้สึกไม่พอใจ แต่หากผู้สูงอายุบางคนที่ได้รับข้อความที่อ่านแล้วทำให้รู้สึกโกรธก็จะไม่มีการตอบโต้และไม่ส่งต่อ ผู้สูงอายุจะหลีกเลี่ยงในการส่งข้อความต่าง ๆ ที่มีความหมายด้านลบ หรือถ้ารู้สึกโกรธ ไม่พอใจ ก็จะเก็บอารมณ์ไม่แสดงออกผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ เพราะเป็นผู้สูงวัยที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และอยากจะส่งสิ่งดี ๆ หรืออยากส่งเรื่องที่สามารถให้รอยยิ้มกับผู้รับมากกว่า (สุรริรัตน์ ปานพรม, 2561)

จากข้อมูลอ้างอิงดังที่ปรากฏข้างต้นผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาลักษณะ หรือประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุใช้ส่งหากันในแอปพลิเคชันไลน์ และได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการแสดงออกทางความคิดผ่านการสะท้อนภาพที่ผู้สูงอายุส่งให้กันทุกวันในแอปพลิเคชันไลน์ โดยศึกษาในลักษณะเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลและความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังภาพ เพื่อให้เข้าใจกรอบความคิดการรับรู้ และความเชื่อของผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล จึงกลายมาเป็นสิ่งที่

น่าสนใจศึกษา และวิเคราะห์ให้เข้าใจถึงที่มาอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นอกจากการวิจัยในครั้งนี้มีประโยชน์ในการเพิ่มความเข้าใจในการแสดงออกทางความคิดของผู้สูงอายุแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อบุคคลหรือองค์กรที่ต้องการนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ และปรับใช้ในการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเพื่อให้เข้าถึงผู้สูงอายุในยุคที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์

1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดที่ถูกละทิ้งออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเอกสารคือ รูปภาพที่ส่งหากันทุกวันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ 2 กลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มแรกชื่อ "Best Friend" มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 21 คน เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าสมาชิกในกลุ่มมีอายุระหว่าง 60-75 ปี และสมาชิกทั้งหมดเป็นเพื่อนสนิทกันมากกว่า 20 ปี จึงทำให้รูปภาพที่ส่งหากันมีความน่าสนใจ และมีความหมายหลากหลายรูปแบบที่ถูกละทิ้งออกมา และ กลุ่มที่ 2 ชื่อ "สังสรรค์เชียงใหม่" มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 63 คน ผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มมีอายุระหว่าง 60-75 ปี เป็นกลุ่มเพื่อนร่วมธุรกิจเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะคุยเรื่องธุรกิจแล้วกลุ่มผู้สูงอายุนี้ยังส่งรูปภาพหากันทุกวัน โดยแต่ละภาพมีการสะท้อนความคิดในแง่มุมต่าง ๆ

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรศาสตร์คือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการติดต่อสื่อสารกันของ 2 กลุ่มเท่านั้น ได้แก่ กลุ่ม "Best Friend" กลุ่มผู้สูงอายุที่สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์มีความสัมพันธ์ในเชิงมิตรภาพ และ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" กลุ่มผู้สูงอายุที่สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์มีความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาคือ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากรูปภาพในแอปพลิเคชันไลน์ดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 เพื่อให้เข้าใจความคิดที่ถูกละทิ้งออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

1.4.2 เพื่อให้ให้นักสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัลทราบถึงลักษณะของการนำเสนอรูปภาพในการสื่อสาร และเข้าใจการแสดงออกทางความคิดของผู้สูงอายุในปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้ใน

การสื่อสารทางการตลาดให้เหมาะสมในแต่ละธุรกิจเพื่อให้เกิดความคล้อยตามและได้ผลทางการตลาดสูงสุด

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ผู้สูงอายุ หมายถึง คนที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จากการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของแอปพลิเคชันไลน์ ได้แก่ กลุ่ม "Best Friend" และ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" และใช้ในการติดต่อสื่อสารหากันในกลุ่ม ซึ่งผู้สูงอายุนี้อยู่ในกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษาและเข้าถึงได้

1.5.2 แอปพลิเคชันไลน์ หมายถึง แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนที่ผู้สูงอายุใช้ในการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มผู้สูงอายุ หรือใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนลูกหลานญาติพี่น้อง สำหรับแชทส่งข้อความ เสียง รูปภาพ และสติ๊กเกอร์เป็นแอปพลิเคชันที่ได้เปิดให้ใช้งานฟรี

1.5.3 สัญลักษณ์ หรือ สัญลักษณ์วิทยา (semiology) ใช้สื่อถึงความหมายว่า เครื่องหมายที่สื่อสารกัน แอปพลิเคชันไลน์ คือ มีอาการ เครื่องบ่งชี้ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ คำพูด กริยาท่าทาง การกระทำ เครื่องหมายเกิดจากการขีดเขียน หรืออื่น ๆ ที่นำมาเป็นตัวแทน หรือแสดง ความหมายที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด สัญลักษณ์อาจจะสื่อถึงความหมายอย่างมีความตรงไปตรงมา เช่น การส่งสัญญาณ (signal) เพื่อสื่อถึงความหมายตามที่มีความเข้าใจกันทั่วไป หรือตามที่ได้ทำการตกลงกันไว้ หรืออาจจะเป็นสัญลักษณ์ (symbol) ที่สื่อความหมายออกมาอีกซึ่งที่สื่อสารกันแอปพลิเคชันไลน์ เช่น รูปนกพิราบ ความหมายทั่วไปเห็นว่าเป็นนกพิราบแสดงถึงสันติภาพ

1.5.4 การถ่ายทอดความคิด หรือ การแสดงออกทางความคิดหมายถึง ความหมายลงลึกถึงความคิดความรู้สึกของผู้สูงอายุที่ต้องการสื่อสารและสื่อความหมายออกมาในรูปแบบของรูปภาพที่ส่งให้ผู้อื่น รูปภาพนั้นเกิดจากการแชร์ภาพต่อ ๆ กันมา หรือเป็นการถ่ายภาพด้วยตนเอง รูปภาพเหล่านั้นจะใช้สื่อสารกันแอปพลิเคชันไลน์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง "การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ" ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยมีการนำเอากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้ประกอบการศึกษา โดยมีรายละเอียดการนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัณยวิทยาในมิติการสะท้อนความคิดของผู้สูงอายุ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัณยวิทยาในมิติการสะท้อนความคิดของผู้สูงอายุ

ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์เราสามารถสื่อความหมายเพื่อการสื่อสารได้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย วิธีการที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ภาษา สีหน้า ท่าทาง รวมถึงสามารถสื่อความหมายได้ด้วยเครื่องแต่งกาย เช่น ชุดนักเรียน ชุดไปงานศพ ชุดไปงานแต่งงาน เครื่องอุปโภคบริโภคที่อยู่ในชีวิตประจำวันก็มีส่วนช่วยในการสื่อความหมายด้วย เช่น รถจักรยานยนต์ และกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ตีกอล์ฟ เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม เป็นต้น ล้วนสามารถสื่อความหมายได้ในโลกของสื่อและศิลปวัฒนธรรม การสื่อความหมายก็จะยิ่งซับซ้อนขึ้นไป เช่น ในวรรณกรรม ในภาพยนตร์ จิตรกรรม ต่างก็มีแบบแผนในการสื่อความหมายแนวต่าง ๆ แยกย่อยกันไป (อลงกต ต้นเทอดทิพย์, 2560)

Meggs (2006) ในยุคนั้นสมัยนั้น มนุษย์มีการวาดเขียนหลากหลายรูปแบบ เปรียบเสมือนการบันทึกภาพเหตุการณ์ สิ่งเหล่านั้นยังแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเจริญในแต่ละช่วงเวลานั้น ๆ และมนุษย์ยังวาดภาพการใช้ชีวิตเพื่อบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้น ผ่านภาพแบบจิตรกรรมผนังถ้ำ สิ่งนี้เป็นเหมือนการแสดงออกให้เห็นถึงมนุษย์ที่มีพัฒนาการซ่อนไว้ภายในรูปแบบสัณยวิทยา อาจกล่าวได้ว่าการแสดงออกถึงความฉลาดของมนุษย์ที่สร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา และมีการตีความผสมอยู่ด้วย โดยที่ไม่ได้เกิดจากแค่สัญชาตญาณเพื่อการเอาตัวรอดเท่านั้น ซึ่งการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิต และเกิดความหมายแฝงของสิ่งต่าง ๆ สามารถแปรเปลี่ยนบริบทของสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ให้แสดงออกมาตามความต้องการ ในบางกรณีความหมายของสัญลักษณ์แปรเปลี่ยนเป็นการสร้างค่านิยมในเรื่องต่าง ๆ เช่น ภาพแอปเปิ้ลสีแดง อยู่ในภาพจิตรกรรมแสดงถึงความหมายในรูปแบบสัณยวิทยาว่า ผลไม้สื่อถึงความรู้หรือผลไม้สื่อถึงลักษณะชีวิต และยุคปัจจุบันความหมายแบบสัณยวิทยาในโลโก้แอปเปิ้ลตัวอย่างเช่น บริษัท Apple Corp โลโก้รูปแอปเปิ้ลจะมีรอยกัดเป็นเครื่องหมายการค้าและเป็นสัญลักษณ์ของเทคโนโลยีล้ำสมัยสะท้อนมุมมองภาพของคนรุ่นใหม่ (ปรววรรณ ดวงรัตน์, 2557) ตั้งแต่

ในอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน การที่มนุษย์บอกเล่าเรื่องราวจากการส่งรูปภาพให้แกกัน จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นออกถึงความรู้สึก ในการสะท้อนความหมายและเกิดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกัน

ความหมายและความสำคัญของสัญศาสตร์

สัญศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่มีความน่าสนใจในการตีความหมายและเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดและถูกส่งต่อกันมา ซึ่งภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า Semiology หรือ Semiotics ยังมีการศึกษาเรื่องภาษา ที่ในทุกวันนี้ได้ถูกนำมาใช้คิด วิเคราะห์ หาความหมายและเข้าใจหลักการการทำงานของแต่ละภาษา เพื่อเกิดความเข้าใจถึงการแสดงความหมายนั้นออกมา (Shaughnessy and Stadler, 2002 อ้างใน พรพรรณ ดวงรัตน์, 2557)

Semeion คือรากศัพท์ภาษากรีก มีความหมายว่า สิ่งที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อให้เกิดความหมาย แทนของจริง ทั้งในตัวบท และในตัวบริบท จึงทำให้เกิดคำว่า สัญศาสตร์ (Semiotics) หรือ สัญวิทยา (Semiology) ที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน สัญญาที่ใช้สื่อความหมายในปัจจุบัน เป็นทั้งรูปภาพก็ได้ วัตถุสิ่งของก็ได้ หรือ ที่ใช้กันมากที่สุดคือ ภาษานั้นเอง และนอกจากนี้ Semiology เป็นคำที่ชาวสวิสผู้มีชื่อเสียงเป็นนักภาษาศาสตร์คือ แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ตั้งขึ้น ศาสตร์วิชานี้ได้รับการพัฒนาขึ้นภายในอิทธิพลของแฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส นั่นคือ สัญศาสตร์แนวโครงสร้างนิยม (Structuralism) โครงสร้างลักษณะนี้เกิดจากความสัมพันธ์ของการสื่อความหมายของสัญญาณที่อยู่รวมกันในโครงสร้างคล้ายกัน และไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากตัวมันเองอย่างเดียว (นพพร ประชากุล, 2552, หน้า 320 อ้างใน อลงกต ดันเทอดทิพย์, 2560) ดังนั้นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ทั้งภาษา รูปภาพ สิ่งของ และทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจึงนำมาใช้เป็นตัวแทนของสัญลักษณ์ในสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมที่ตนเองอยู่ เพื่อทำให้เกิดความหมายที่เข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน

แนวคิดและทฤษฎีของแฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ และชาร์ล แซนเดอร์ส เพอร์ซ

แนวคิดเกี่ยวกับ "สัญญาวิทยา" เริ่มต้นที่แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ผู้เป็นนักภาษาศาสตร์ชาวสวิส และ ชาร์ล แซนเดอร์ส เพอร์ซ (Charles Sanders Peirce)

นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน ในส่วนของแฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ เสนอว่า นอกเหนือจากภาษาแล้วมีระบบสัญญาณรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถจะแสดงความหมายและความคิดของผู้ส่งสารได้ เช่น สัญญาณทหาร สัญญาณจราจร เป็นต้น นั่นคือทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถสื่อความหมายได้ถือเป็นสัญญาณ ในส่วนของชาร์ล แซนเดอร์ส เพอร์ซ เสนอว่า เนื่องจากสัญญาณหนึ่งจะมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นของจริง (Reference) ตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) ตัวอย่างเช่น ขวดน้ำเปล่า

1) ของจริง คือ ขวดที่เป็นขวดจริง ๆ

2) ตัวหมาย หมายถึง วัฒนธรรมแต่ละที่ จะสร้างสัญลักษณ์ขึ้นแทนตัวที่เป็นขบวนการจริง เช่น ในสังคมไทยจะสะกดว่า ขวด ในสังคมภาษาอังกฤษจะเขียนว่า Bottle และสังคมอื่น ๆ ก็จะเขียนสะกดต่างกันอย่างไปตามแต่ละชาติ

3) ตัวหมายถึง หมายถึง คนแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เมื่อเห็น "ขวดหรือ Bottle" ในสมองหรือความคิดของเขาก็จะเกิดการภาพของขวดขึ้นมา ทำให้เข้าใจว่าเกิดภาพความคิดหรือในใจนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2542, หน้า 80)

แฟร์ดีน็อง เดอ โซซูร์ บอกถึงการจัดระบบและจัดระเบียบสัญลักษณ์ หรือรหัสสัญลักษณ์ว่ามี 2 ระนาบ เป็นการวิเคราะห์แบบความสัมพันธ์แนวตั้งหรือกระบวนทัศน์ (Paradigmatic Relation) และ ความสัมพันธ์แนวระนาบหรือวากยสัมพันธ์ (Syntagmatic Relation)

1) การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic รูปแบบการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับเรื่องลำดับเวลา ถ้ามีการสลับขั้นตอนเกิดขึ้น ความหมายอาจจะเปลี่ยนไป เช่น ชุดที่พักผ่อนประกอบด้วย โรงแรม รีสอร์ททโฮมสเตย์ บังกาโล เกสต์เฮ้าส์ หรือ ชุดของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ชายหาด แม่น้ำ ภูเขา

2) การวิเคราะห์แบบ Syntagmatic รูปแบบการวิเคราะห์โดยเป็นความสัมพันธ์แบบเรียงลำดับก่อนหลัง หรือเลือกชุดใดชุดหนึ่งมาจัดรวมกับตัวอื่น ๆ หรือการหาแบบแผนที่แตกต่างกันไปแล้วสร้างความหมายรูปแบบใหม่ขึ้นมา ตัวอย่างเช่น ในละครจะสร้างตัวละครผู้ร้ายที่มีลักษณะตรงข้ามกับพระเอก (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 อ้างใน พรพรรณ ดวงรัตน์, 2557)

แนวคิดและทฤษฎีของโรล็องด์ บาร์ต

โรล็องด์ บาร์ต (Roland Barthes 1915-1980) นักสัญวิทยาชาวฝรั่งเศส งานสำคัญที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา บาร์ตพัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับสัญลักษณ์ (Methodologies) เพื่อนำมาวิเคราะห์สิ่งๆ ที่เรียกว่า มายาคติสมัยใหม่ (modern myths) เป็นความเชื่อความคิดความรู้สึกที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเดียวกันยอมรับโดยไม่มีที่ตั้งคำถาม ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพนกพิราบ ทัวไปเห็นว่าเป็นนกพิราบ เป็นนกชนิดหนึ่ง ซึ่งในอีกรูปแบบหนึ่งแสดงถึงสันติภาพ อีกตัวอย่างหนึ่งคือ รูปเด็ก คือภาพเด็กน่ารัก แต่ความหมายอีกแบบคือ ความไร้เดียงสาหรือความสุขในครอบครัว แม้กระทั่งอาหารประเภทต่าง ๆ ย่อมมีความหมายเกิดขึ้นในสังคม นอกเหนือไปจากที่อาหารที่มีไว้กินเพื่ออิ่มท้องเท่านั้น (จิรัช วิระสย, 2556, หน้า 18)

โรล็องด์ บาร์ต (Roland Barthes) ได้จำแนกความหมายของสัญลักษณ์ ไว้ในการวิเคราะห์เป็น 2 ความหมาย คือ ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย

1) ความหมายโดยอรรถ (Denotation) เป็นความหมายที่มีความเข้าใจกันตามตัวอักษร เข้าใจกันเป็นส่วนใหญ่และเป็นที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป หรือเป็นความหมายที่มีอยู่ในพจนานุกรม เช่น หมี่เป็นสัตว์ 4 เท้า แม้คือผู้หญิงที่ให้กำเนิดลูก เป็นต้น

2) ความหมายโดยนัย (Connotation) เป็นความหมายทางอ้อม ตรงกันข้ามกับความหมายโดยตรงที่เกิดจากข้อตกลงในแต่ละกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะคน ซึ่งถูกสร้างขึ้นมา เช่น “แม่” หลายคนจะนึกถึงความอบอุ่น แต่หลายคนจะนึกถึงการดู ความเข้มงวด เป็นต้น (ปรววรรณ ดวงรัตน์, 2557)

จากทฤษฎีดังกล่าวทำให้ทราบถึง ความหมายที่ใช้สื่อสารกันใน 2 รูปแบบ คือ ความหมายที่เข้าใจได้โดยตรง ไม่ซับซ้อน และความหมายแบบการตีความ ซึ่งรูปแบบนี้จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและประสบการณ์ที่ได้เจอมา

แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ในแบบอื่นๆ

การวิเคราะห์แบบ Metaphor และ Metonymy เกิดจากความแตกต่างกันของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพครอบครัว สภาพสังคม การดำเนินชีวิต ความคิด ความเข้าใจ แสดงให้เห็นถึงการศึกษาการเกิดความหมายนั้นจึงจำเป็นที่จะช่วยให้รู้และเข้าใจถึงวิธีการวิเคราะห์สัญลักษณ์ต่าง ๆ และป้องกันการเข้าใจที่ผิด ซึ่งวิธีการรูปแบบแสดงนัยของความหมายมีหลากหลาย คือ สัญลักษณ์ (Symbol) อุปลักษณ์ (Metaphor) นามนัย (Metonymy) และตัวบ่งชี้ (Index)

1) อุปมา (Metaphor) สามารถถ่ายทอดความหมายได้โดยการนำสัญลักษณ์ 2 สัญลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันมาเปรียบเปรย ในลักษณะของอุปมาอุปไมย โดยอาศัยจินตนาการเป็นการสำคัญในการหารูปแบบร่วมของสิ่ง 2 สิ่งที่จะนำมาเปรียบเทียบ เช่น เขาอารมณ์แปรปรวนประดุจสายน้ำเชี่ยวหรือใจแข็งดั่งเพชร หรือชายผู้นี้ใจดีราวกับพ่อพระ เป็นต้น

2) นามนัย (Metonymy) สามารถถ่ายทอดความหมายโดยการนำเอาส่วนย่อย ๆ ของสัญลักษณ์มาแทนที่ความหมายโดยรวมทั้งหมด โดยการเชื่อมโยงความหมายของความจริงกับความเป็นตัวแทนกับความจริง สามารถอ้างอิงจากความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ วิธีนี้สามารถใช้ได้ดีเมื่อคนในสังคมเดียวกันเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เช่น เมื่อนึกถึงหอไอเฟล จะนึกถึง ประเทศฝรั่งเศส หรือนึกถึงทีมเสือเหลือง จะนึกถึง ทีมมาเลเซีย เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2542, หน้า 104 อ้างในอลงกต ต้นเทอดทิตย, 2560)

ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยาเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายออกมาจากความคิดความเชื่อของมนุษย์ประกอบด้วยมีหลายแนวคิดที่นักสัญวิทยาให้ความสำคัญอย่างมาก ดูได้จากมีการวิเคราะห์ออกมาในหลายรูปแบบ เช่น เมื่อนึกถึง "แม่" สัญลักษณ์ในความหมายของบางคนจะนึกถึงความรักความอบอุ่นที่ได้รับ แต่สำหรับบางคนจะนึกถึงความเข้มงวดกวดขัน เจ้าระเบียบ เป็นต้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ

2.2.1 เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบัน

แต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมที่มีครอบครัวใหญ่ มีจำนวนสมาชิกมาก จึงทำให้มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวด้วย รวมทั้งมีการดูแลใส่ใจผู้สูงอายุโดยบุคคลในครอบครัว แต่เมื่อเวลาผ่านไปขนาดของแต่ละครอบครัวมีขนาดที่เล็กลง อีกทั้งบุตรหลานก็ไม่ได้อยู่ด้วยกันกับผู้สูงอายุเหมือนแต่ก่อน ทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแนวโน้มการตลาดในอนาคตจะเน้นไปในเรื่องการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นการที่ผู้สูงอายุจะต้องดูแลตนเอง เช่น การมีโปรแกรมออมเงินหลังเกษียณอายุ ประกันชีวิต เกิดสถานดูแลคนชรามากขึ้น เช่น สววงคนิเวศ ของสภาอากาศไทย หรือในภาคเอกชนที่มีการเติบโตและขยายตัวมากขึ้น นักการตลาดก็จะผลิตและขายสินค้าบริการได้ตรงกับความต้องการที่จะเกิดขึ้น (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2561)

คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19B (2561) วิจัยเรื่อง "AWUSO Society 4.0 แก่แต่วัย หัวใจยังเก๋า" พบว่าอายุสามารถจัดกลุ่มได้ 2 กลุ่มใหญ่ คือ อายุจริง (Chronological Age) และ อายุใจ (Subjective Age) และการวิจัยพบว่าในปัจจุบันผู้สูงอายุมีพฤติกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันไป ไม่ได้มีเพียงแค่ตัวเลขอายุเท่านั้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) แต่ผู้สูงอายุที่มีอายุเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน แต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) ที่แตกต่างกันออกไป จึงทำให้มีการแบ่งพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) ของผู้สูงอายุ เป็นผู้สูงอายุวัยเก๋า 5 แบบ ดังนี้

1) วัยเก๋าสายซิล (ใครไม่ซิล เราซิล) มีสัดส่วนมากที่สุด ถึง 42% มีพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) เน้นความสะดวกสบาย ชอบการพักผ่อนแบบจริงจัง เทียบตามธรรมชาติ ไม่เน้นกิจกรรมหนัก ๆ ทำให้ได้พักผ่อนถึงช่วงเวลาเก่า ๆ หรือจะไปร้านอาหารที่มีบรรยากาศสบาย ๆ ไม่เป็นทางการมากนัก และอาจจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกายจึงเน้นพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ช่วยสร้างความรู้สึก สบาย ๆ ซิลล์ ๆ

2) วัยเก๋าสายบุญ (ทำบุญชาตินี้ หวังผลชาติหน้า) มีสัดส่วนเป็นอันดับสอง คิดเป็น 18% มีพฤติกรรมที่ชอบมองหาที่พึ่งทางใจ หรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ตนเองมีความสุข ปราศจากทุกข์ ชอบเข้าวัด ไหว้พระ เชื่อเรื่องบาปบุญ และชอบไปร้านอาหารที่เป็นสไตล์อาหารเพื่อสุขภาพชีวิต สไตล์ออแกนิก

3) วัยเก๋าสายลุย (ถ้าใจพร้อมแล้วจะรออะไร) มีสัดส่วนเป็นอันดับสาม คิดเป็น 16% ผู้สูงอายุจะชอบทำอะไรรวดเร็ว มีกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกถึงความสนุก ตื่นเต้น ผ่อนคลาย ผจญภัย ท่องเที่ยว ได้ใช้ชีวิตที่ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือไปร้านอาหารใหม่ ๆ เด็ด ๆ ไม่ว่าจะต้องเดิน ลุย เข้าซอยลึกแค่ไหนก็ไม่หวั่น แต่สิ่งสำคัญคือ จะทำอะไรต้องมีความปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุกลุ่มนี้

4) วัยเก๋าสายสังสรรค์ (คนเดียวมันเหงา ออกไปเก๋าคิดกว่า) มีสัดส่วนเป็นอันดับสี่ คิดเป็น 14% เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย สามารถเข้าสังคมใหม่ ๆ ได้ เพราะรู้สึกเหงาจึงต้องไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ไปร้านที่ให้ความสนุกสนาน ความบันเทิง มีดนตรี เต้นหรือร้อง

เพลงด้วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุลักษณะนี้ยังเป็นคนที่เปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทันทต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ผ่านสื่อออนไลน์อีกด้วย

5) วัยเก๋าสายเปย์ (ของต้องครบ งบไม่อัน) มีสัดส่วนเป็นอันดับห้า คิดเป็น 10% เป็นคนที่ยอมจ่ายเพื่อแลกกับความสะดวกสบายให้กับชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการไปท่องเที่ยว ช้อปปิ้ง หรือไปร้านอาหาร จะใช้ชีวิตสบาย ๆ ใช้นานาน ๆ กับเพื่อน ๆ แต่จะใส่ใจในรายละเอียดข้อมูลอยู่เสมอ ข้อมูลต้องน่าเชื่อถือจึงจะเลือกและยอมจ่าย

2.2.2 เกี่ยวกับสุขภาพจิตและความสุขของผู้สูงอายุ

การให้ความหมายของสุขภาพจิตขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2001) ได้ให้ความหมายว่าเป็น สภาวะปกติสุขที่บุคคลเข้าใจในศักยภาพต่าง ๆ ของตนเองสามารถเผชิญกับความเครียดในชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถช่วยเหลือชุมชนสังคมได้ ในขณะที่ (อภิชัย มงคล และคณะ, 2544 อ้างใน ขวัญสุตา บุญทศ, 2560) มีการเปรียบเทียบภาพรวมของเครื่องมือวัดสุขภาพจิตของคนไทยกับนิยามความสุขในบริบทของสังคมไทย ได้ค้นพบการใช้คำว่าสุขภาพจิตและความสุขว่าเป็นเรื่องเดียวกันในบริบทของสังคมไทย และได้ให้ความหมายของความสุขและสุขภาพจิตว่าหมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลมาจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

อีริก อีริกสัน (Erik Erikson, 1964 อ้างใน บ้านจอมยุทธ, 2543 และครูบ้านนอก, 2550) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Development Model) แบ่งพัฒนาทางบุคลิกภาพออกเป็น 8 ขั้น ซึ่งในวัยที่อยู่ในช่วง 60 ถึง 80 ปีนั้นอยู่ในขั้นที่ 8 เรื่องความพอใจในตนเอง ความสิ้นหวังและความไม่พอใจในตนเอง (Ego Integrity vs. Despair) วัยนี้เป็นช่วงบั้นปลายของชีวิต เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ถดถอยลง สมรรถภาพของผู้สูงอายุในวัยเดียวกันก็อาจมีความแตกต่างกัน ในวัยนี้จึงมักแสวงหาความมั่นคงภายในจิตใจ ยอมรับกับสภาพเป็นอยู่จริง แשרประโยชน์จากประสบการณ์ที่สั่งสมมาให้คนรุ่นหลัง และช่วงเวลาของการระลึกถึงความทรงจำในอดีต ถ้าในอดีตที่ผ่านมาผู้สูงอายุมีความสุข ประสบความสำเร็จ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ก็จะทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เกิดความมั่นคงทางจิตใจ แต่ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลมีความทรงจำที่ผิดหวังอยู่เสมอ แล้วยังพบอุปสรรคมากมายในช่วงที่ผ่านมา จะเกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง เบื่อหน่าย วิตกกังวลกับอดีตของตนเอง ขาดกำลังใจในการต่อสู้ ทั้งยังไม่สามารถใช้ชีวิตในวัยชราได้อย่างมีความสุข

ฟาร์ ทริลเลียน (2561) สุขภาพจิตของผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม ผู้สูงอายุเป็นวัยของการเปลี่ยนแปลง มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย มีความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ เมื่ออายุมากขึ้น ผิวบริเวณต่าง ๆ หน้าตา กล้ามเนื้อ สายตาแยลง ความจำลดลงและนอกจากทางร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว เรื่องของจิตใจก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เนื่องจากผู้สูงอายุจะประสบกับการ

สูญเสียในชีวิตมาก เช่น สูญเสียคนใกล้ชิด สูญเสียคู่ชีวิต ออกจากหน้าที่การงาน เกษียณ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้บางครั้งก็เก็บตัว ไม่ชอบเข้าสังคม ทุกข์ใจเรื่องในอดีต ทำให้ผู้สูงอายุต้องปรับตัวมากเมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ หากผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้ และหากสะสมเป็นระยะเวลานานก็อาจจะพบปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุได้

สายพิณ ไชยนิรันดร์ (2561) มีบทความเรื่อง "ผู้สูงอายุกับปัญหาสุขภาพทางใจ" ที่น่าสนใจ คือ ผู้สูงอายุใช้ชีวิตมาหลายสิบปี เมื่อเวลาล่วงเลยผ่านไปทำให้สภาพร่างกายและสภาพจิตใจเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพทางกายและทางใจได้ โดยปัญหาสุขภาพทางใจ เกิดขึ้นได้ดังนี้

1) ผู้สูงอายุเกิดความกังวลว่าจะต้องพึ่งลูกหลาน โดยแสดงออกในลักษณะขาดความเชื่อมั่นนอนไม่ค่อยหลับ กลัวการทอดทิ้ง ทำให้เกิดภาวะไม่สบายใจและไม่สบายกาย เกิดอาการใจสั่น แน่นหน้าอก หายใจไม่ทั่วท้อง ทำให้อ่อนเพลีย ไม่มีแรง โดยทางแก้ไขคือ การเปลี่ยนความคิดของตนเอง พยายามมองในแง่บวก มองความเป็นจริงมากกว่าคิดไปล่วงหน้า เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุบางคนเป็นโรคซึมเศร้า เพราะอายุที่มากขึ้นและจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกิดจากความสูญเสีย และเกิดอาการหงุดหงิด ระวัง เอาแต่ใจตนเอง ดังนั้นลูกหลาน เพื่อน คนที่อยู่รอบข้างจะต้องแก้ไขด้วยการพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดความเห็นกับผู้สูงอายุบ่อย ๆ หากิจกรรมให้ผู้สูงอายุทำเพื่อความเพลิดเพลินและเกิดประโยชน์ อย่าทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว

3) การเปลี่ยนแปลงทางความคิด ผู้สูงอายุชอบคิดซ้ำซาก ลังเล ระวัง หมกมุ่นแต่เรื่องตัวเอง และเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต และนึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันด้วยความหวาดระแวง กลัวถูกทอดทิ้ง กลัวถูกผู้อื่นรังเกียจ ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความคิดในรูปแบบต่างๆ มากมาย รวมถึงความคิดวิตกกังวลอีกด้วย

4) การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ผู้สูงอายุชอบเอาแต่ใจตัวเอง จู้จี้ ขี้บ่น ชอบยุ่งเรื่องคนอื่น หรืออาจมีปัญหาทางเพศ ในสังคมไทยมักไม่พูดถึงเรื่องเพศ ซึ่งความเป็นจริงผู้สูงอายุเพศชายมีความต้องการทางเพศอยู่ตลอดเวลา แต่ในเพศหญิงอาจไม่พบว่ามีความต้องการทางเพศ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นระหว่างคู่สมรส แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การเข้าพบแพทย์เพื่อรับคำปรึกษา

5) การเปลี่ยนแปลงของความจำ ผู้สูงอายุมักจะจำปัจจุบันไม่ค่อยได้ ขี้หลงขี้ลืม และชอบย้าคำถามซ้ำ ๆ กับคนที่คุยด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เกิดภาวะสมองเสื่อม แต่ถ้าไม่รีบกวมนในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุถือว่าไม่ผิดปกติ แต่ในผู้สูงอายุที่มีโรคสมองเสื่อม การสูญเสียความจำจะรุนแรงมากจนมีผลในชีวิตประจำวัน ต้องพบแพทย์เพื่อหาแนวทางการรักษา และควรใช้สมุดบันทึกช่วยจำ จัดสิ่งของให้เป็นระเบียบ ดังนั้นลูกหลานและคนรอบข้างจะต้องพร้อมเข้าใจและให้ความช่วยเหลือ

วรรณวิสาข์ ไชยโย (2555) ได้ทำการวิจัยสรุปได้ว่า ความสุขของผู้สูงอายุ คือความสุขจากสุขภาพกายที่ดี สุขภาพใจที่ดี และพอใจกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ความสุขจากการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ความสุขจากการรู้คุณค่าในตนเองและความสุขจากการได้ทำกิจกรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา (บรรลุ ศิริพานิช, ลัดดา ดำริการเลิศ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, อุบล หลิมสกุล, วิชัย เอกพลากร, สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ, 2561, หน้า 45) ในการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 มีการให้ผู้สูงอายุให้คะแนนความสุขที่มีสเกลตั้งแต่ 0 ถึง 10 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสุขของผู้สูงอายุวัย 60-69 ปี เท่ากับ 7.1 คะแนน โดยคะแนนเฉลี่ยความสุขของผู้สูงอายุวัย 70-79 ปี และ 80 ปีขึ้นไปลดลงเหลือ 6.8 และ 6.6 คะแนนตามลำดับ

นอกจากนี้ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์ (2561) เปิดเผยว่าผู้สูงอายุที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพจิต อารมณ์และความรู้สึกของผู้สูงอายุจะเปราะบางเป็นพิเศษ ส่งผลทำให้สุขภาพจิตและร่างกายย่ำแย่ มีอาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หรืออ่อนแรง อาจนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้า หรือสมองเสื่อมได้ จึงควรที่จะเข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุและเกิดการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งส่งผลดีก่อให้เกิดความสบายกายสบายใจ ผ่อนคลายและมีความสุข ซึ่งถ้าผู้สูงอายุเข้าใจชีวิตตระหนักได้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา มองชีวิตตนเองในทางที่ดี มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอ จะทำให้ผู้สูงอายุจะคลายปัญหาเรื่องสุขภาพจิต อารมณ์ความรู้สึกที่เปราะบางเป็นพิเศษไปได้ และยิ่งไปกว่านั้นการที่ผู้สูงอายุได้เพิ่มเติมในเรื่องของการปรึกษาพูดคุยกับคนอื่น ๆ เพื่อจะได้ระบายอารมณ์ความรู้สึก เข้าสังคม ทำกิจกรรม ทำงานอดิเรก หรือแม้แต่ยึดถือศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ ก็จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขและมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

บุญเรือง ไตรเรืองวรรณ (2561) ได้วางแนวทางสำหรับยุค 4.0 เพื่อให้ผู้สูงอายุไทยมีความสุขความพึงพอใจในชีวิตให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการยอมรับและปรับตัวให้ได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใช้ชีวิตอยู่อย่างพอดี และมีคุณค่า ยึดหลักความสุข 5 มิติในการดำเนินชีวิต ได้แก่

1) สุขสบาย (Happy Health) ดูแลสุขภาพให้แข็งแรง คล่องแคล่ว ชะลอความเสื่อมและคงสภาพทางร่างกายให้นานที่สุด โดยออกกำลังกายที่ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การเดิน รำไทเก๊ก ทำให้ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 30 นาทีต่อครั้ง อย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือวันเว้นวัน

2) สุขสนุก (Recreation) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน พบปะพูดคุยกับคนในครอบครัว ทำกิจกรรมที่ทำให้จิตใจแจ่มใส เช่น เล่นกีฬา ดนตรี กิจกรรมต่างๆ จะช่วยทำให้อายุยืนกว่าคนที่ไม่มีสังคมถึง 7 ปี

3) สุขสง่า (Integrity) รู้สึกพอใจ ภาคภูมิใจ มีคุณค่าในตัวเอง เช่น ให้คำปรึกษากับคนในครอบครัว ลูกหลาน ช่วยโดยไม่หวังผลตอบแทน

4) สุขสว่าง (Cognition) ฝึกสมองทั้งด้านความจำ ความคิดอย่างมีเหตุผล เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่น เรียนภาษาใหม่ ๆ ฝึกคิดเลขบ่อย ๆ หรือสวดมนต์โดยไม่ต้องอ่านจากหนังสือ จำเบอร์โทรศัพท์ คนใกล้ชิด ช่วยชะลอความเสื่อมของสมองได้

5) สุขสงบ (Peacefulness) ผู้สูงอายุสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์เพื่อให้เกิดความสงบทางใจ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฝึกสติ ฝึกสมาธิ บริหารจิตอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาพบว่าจะมีผลต่อสุขภาพมาก ทำให้ความดันโลหิตลดลง และนอนหลับได้ดี

อย่างไรก็ดีเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตใจที่ดี สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างหรือคนในสังคมควรปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ คือต้องสร้างให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนยังมีคุณค่า มีความสำคัญในสังคม และมีความหวังในชีวิต สร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุลุกขึ้นมาใส่ใจในตัวเอง แต่สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือการใช้คำพูดเชิงลบหรือการกระทำที่แสดงออกมาโดยไม่เห็นคุณค่าต่อผู้สูงอายุ นอกจากนี้ควรส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมที่สนใจต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (สายพิณ ไชยรินทร์, 2561)

กล่าวสรุปได้ว่าแนวคิดของผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายรูปแบบ ทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ความวิตกกังวล การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงของความจำ สิ่งเหล่านี้พบได้บ่อยในปัจจุบันและเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้เป็นสิ่งที่ควรให้ความใส่ใจและสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุ เพื่อทำให้เกิดความสุขที่เพิ่มขึ้นและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน

2.2.3 เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ

บรรลุ ศิริพานิช และคณะ (2561) อธิบายถึงเรื่องการตื่นตัวของสื่อต่างๆว่า ในปี 2560 สังคมไทยตื่นตัวขึ้นอย่างมาก ทุก ๆ สื่อพูดถึงในเรื่องของผู้สูงอายุและสังคมสูงอายุอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ หลายคนให้ความสนใจและพูดถึงเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามสื่อช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

1) สื่อสิ่งพิมพ์ ในเรื่องของผู้สูงอายุ พูดถึงในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นอย่างมาก หากทำการค้นหาคำสำคัญที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องของสังคมสูงอายุ ซึ่งปรากฏผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ต่าง ๆ ที่มีการพูดถึง พบว่าในช่วงปี 2560 ได้มีการกล่าวถึงคำว่า “ผู้สูงอายุ” มากที่สุด คือ 37,307 ครั้ง ซึ่งมากกว่าปีที่แล้วถึง 3 เท่า รองลงมาคือ คำว่า “ผู้สูงวัย” จำนวน 4,836 ครั้ง คำว่า “คนแก่” จำนวน 4,123 ครั้ง “คนชรา” 3,912 ครั้ง และ “ผู้เฒ่า” 1,336 ครั้ง หากทำการเปรียบเทียบการตื่นตัวของสื่อในเรื่องสังคมสูงอายุกับปีที่ผ่านมา พบว่าในปี 2560 มีการพูดถึงเรื่องสังคมสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นในทุกๆคำสำคัญที่เกี่ยวกับสังคมสูงอายุ

2) สื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ผู้คนเข้าถึงง่ายและสะดวก และถือว่าเป็นสื่อมวลชนสำคัญลำดับแรก ๆ ที่คนไทย โดยเฉพาะผู้สูงอายุใช้เปิดรับสารต่าง ๆ ในช่วงปี 2560 สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยมีรายการโทรทัศน์เพื่อผู้สูงอายุ หรือที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับผู้สูงอายุจำนวนหลายรายการ ได้แก่ คุยไม่รู้โรย สูงวัยดีดี, GenO (LD) สูงวัยไปด้วยกัน, ชิงแก่, รายการสูงวัย หัวใจนันทนาการ และรายการ SUPER 60+ ซูเปอร์ซิกตี้ อัจฉริยะพันธุ์เก่า

3) สื่อวิทยุ ก็เช่นกันเป็นอีกสื่อหนึ่งที่มีหลายรายการที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น บมจ.อสมท เปิดตัว สถานีวิทยุสำหรับผู้สูงอายุคลื่นแรกของประเทศไทย Like Station Radio Online 1494 คลื่นเพลงดี มีสาระคู่ความคิดทาง A.M. 1494 Mhz. และรายการวิทยุเพื่อสุขภาพ รายการ แอปป์ แอนด์ เฮลตี้ สถานีขสทบ. 102 Mhz. มีช่วงสนทนากับแพทย์ เปิดสายให้คุยกับคุณหมอ เกร็ดสุขภาพ ความรู้สุขภาพมากมาย

4) สื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่แพร่หลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ช่องทางนี้สามารถกระจายข่าวได้อย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว ในปี 2560 เรื่องราวของผู้สูงอายุที่ยังมีพลังได้เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างต่าง ๆ ดังนี้ ป้าแบ็คแพ็ค เกี่ยวกับแบกเป้เที่ยวคนเดียวหลังเกษียณ, คุณยายแกะกล่องเกี่ยวกับเพจวีวของใช้ผู้สูงอายุ ยังมีข่าวสารที่พูดถึงผู้สูงอายุอีกมากมาย เช่น ลุงดม (ศรชัย อูร์มัย) พนักงานอภีเกี่ยวกับชีวิตใหม่ในสังคมสูงวัยที่ไม่กลัวใครว่าโง่, ดร.กฤษณา ไกรสินธุ์เกี่ยวกับเภสัชกรผู้อุทิศตนเพื่อผู้ป่วย, ยายบัว Hipster เกี่ยวกับเน็ตไอดอลวัย 70 กับภาพถ่ายแก่ ๆ, ดาวรุ่งนักกีฬาสูงอายุที่พูดถึงผู้สูงอายุที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันกีฬา

บรรลุ ศิริพานิช และคณะ (2561) นอกจากนี้แหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญมากขึ้นในยุคดิจิทัลคือ อินเทอร์เน็ต คือแหล่งที่มีข้อมูลหลากหลายที่สุด และยังมีอัตราการอัปเดตข่าวสารที่รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์มากที่สุด การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น จึงมีความสำคัญของการรับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มผู้สูงอายุให้เท่าทันคนกลุ่มอายุอื่น ๆ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือโทรศัพท์มือถือ เป็นอุปกรณ์เทคโนโลยีที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้สูงอายุ ประเภทของโทรศัพท์มือถือที่มีการใช้งานปัจจุบันมีทั้งแบบที่เรียกว่า Smart phone มาพร้อมกับแอปพลิเคชันจำนวนมากที่สามารถดาวน์โหลดมาใช้งานได้ หรือโทรศัพท์แบบ Feature phone ที่มีฟังก์ชันการใช้งานทั่วไป มีแอปพลิเคชันสำหรับใช้งานได้บ้าง นอกเหนือจากอุปกรณ์เทคโนโลยียังมีแอปพลิเคชันที่พัฒนามาสำหรับให้ผู้สูงอายุใช้งาน เช่น แอปพลิเคชันช่วยการขยายตัวหนังสือ ช่วยเตือนเวลากินยา วัดระดับน้ำตาลในเลือด ช่วยออกแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสม ขยายหมายเลขโทรศัพท์ เรียกรถฉุกเฉิน 1669 สำหรับการใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆเป็นเรื่องที่ควรศึกษา ถึงจะเป็นเด็กรุ่นใหม่ก็ยังคงต้องเรียนรู้การใช้งานใหม่ๆที่พัฒนาขึ้น ดังนั้นสำหรับผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นในช่วงที่ยังไม่มี

อินเทอร์เน็ตใช้ ยิ่งต้องเรียนรู้ จึงทำให้เกิดหลักสูตรอบรมการใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสื่อสารให้ สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเรียนรู้วิธีใช้สื่อสังคมเช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ เป็นต้น

ในทุกวันนี้ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นกลุ่มสำคัญที่ต้องศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต และรูปแบบการเสพสื่อ ซึ่งพบว่าแอปพลิเคชันไลน์เป็นสื่อโซเชียลยอดนิยมของกลุ่มสูงวัย โดย สุรรัตน์ ปานพรม (2561) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อความและความต้องการข่าวสารของผู้สูงอายุ โดยพบว่าช่วงเวลาในการส่งข้อความทางแอปพลิเคชันไลน์เริ่มตั้งแต่เช้าตรู่ กลุ่มผู้สูงอายุนั้นชอบส่งทั้งข้อความ คลิปวิดีโอและรูปภาพ แต่จะไม่ชอบข้อมูลที่ลักษณะเป็นลิงก์ (Link) เพราะต้องใช้เวลาในการเข้าถึงข้อมูล แต่มีข้อสังเกตพบว่า ผู้สูงอายุทุกคนจะระมัดระวังในการส่งต่อข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งผู้สูงอายุจะมีการพิจารณาด้วยประสบการณ์ที่ตนเองพบเจอมาก่อนเสมอ รวมถึงดูจากแหล่งอ้างอิงและแหล่งที่มา หากไม่มั่นใจผู้สูงอายุจะไม่ส่งต่อ อย่งไรก็ตาม ผลวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่งข้อความทางแอปพลิเคชันไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งเพื่อให้รู้สึกถึงความคิดถึง ระลึกถึงกันอยู่ในทุก ๆ วัน
- 2) เพื่อส่งความรู้สึกดี ๆ ความปรารถนาที่มีให้แก่กัน ส่งให้ลูกหลาน ครอบครัว หรือ เพื่อนฝูง
- 3) เพื่ออบรม สั่งสอนลูกหลาน
- 4) เพื่อเป็นการต่อบุญให้ตนเอง หันมาสนใจธรรมะศาสนา จิตใจสงบไม่เป็นทุกข์ในบั้นปลาย
- 5) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความทันสมัย ทันสมัย ไม่ตกกระแสของตนเอง
- 6) เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและบอกต่อ
- 7) เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
- 8) เพื่อแสดงตัวว่าตนเองยังมีชีวิตอยู่และยังสบายดี

จากการวิจัยดังกล่าวยังพบอีกว่าโอกาสที่แบรนด์สินค้าและบริการจะแทรกเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ตามความต้องการข่าวสารของผู้สูงอายุใน 6 กลุ่มสินค้าและบริการ ได้แก่

- 1) กลุ่มแบรนด์และผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ กลุ่มเนื้อหาที่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ ข้อมูลข่าวสารจากคุณหมอ หน่วยงานหรือองค์กรด้านสุขภาพ ที่เป็นประโยชน์ในการดูแลร่างกายให้ห่างจากโรคร้าย
- 2) กลุ่มผลิตภัณฑ์เชิงศาสนา ทั้งสังฆภัณฑ์ เครื่องบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงศาสนา แหล่งท่องเที่ยวแนวโบราณสถาน และกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวกับธรรมะและคำสอนทางพระพุทธศาสนา
- 3) กลุ่มกิจกรรมบันเทิงที่มีสาระ เนื้อหาเกี่ยวกับคอนเสิร์ต เพลงดังในอดีต ภาพยนตร์ที่มีสาระ ละครเวที สารคดี
- 4) กลุ่มแบรนด์ที่อยู่ในธุรกิจด้านไอทีและแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น ร้านสติ๊กเกอร์ไลน์ที่สามารถซื้อและใช้งานง่าย

5) กลุ่มสถาบันการเงิน เนื้อหาอาจจะเน้นการวางแผนด้านการเงิน เข้าถึงข้อมูลและสิทธิประโยชน์ วิธีการใช้บริการ รวมถึงช่องทางต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงหน่วยงาน หรือแบนด์นั้น ๆ

6) กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ เสนอข่าวสารโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ไม่เน้นกิจกรรมหนัก ๆ และต้องเหมาะสมกับสุขภาพของผู้สูงอายุ และควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในระหว่างท่องเที่ยวด้วย เช่น วีลแชร์ เป็นต้น

สื่อต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก ประกอบกับสังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต และรูปแบบการสื่อสารของกลุ่มผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่อสื่อสาร หรือการรับข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งแอปพลิเคชันไลน์เป็นหนึ่งในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการส่งรูปภาพให้กัน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย เป็นผู้สูงอายุหรือที่เรียกกันว่า "ผู้สูงวัย" (การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) โดยแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) เป็นช่วงวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองได้
- 2) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง
- 3) ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เป็นช่วงวัยที่เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพ อาจมีภาวะทุพพลภาพ

การแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงดังกล่าว สำหรับในสังคมไทยยังมิได้มีข้อสรุปว่าจะมีการจัดประเภทของผู้สูงอายุในลักษณะใด การจัดโดยใช้เกณฑ์อายุก็ยังมีข้อถกเถียงว่ายังไม่เหมาะสม นักวิชาการบางท่านจึงใช้เกณฑ์ความสามารถของผู้สูงอายุแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี 2. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง 3. กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ มีความพิการ (วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555, หน้า 7)

แต่สำหรับฮอลล์ (Hall D.A., 1976, pp. 3-4 อ้างใน วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555, หน้า 7) ได้แบ่งการสูงอายุของบุคคลออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) การสูงอายุตามวัย (chronological aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทินโดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป และบอกได้ทันทีว่า ใครมีอายุนาน้อยเพียงใด
- 2) การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (biological aging) ซึ่งพิจารณาการสูงอายุจากร่างกายและสรีระของแต่ละบุคคลที่เปลี่ยนไป เมื่ออายุที่เพิ่มขึ้น ประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะ

ต่าง ๆ ในร่างกายลดน้อยลง เป็นผลมาจากความเสื่อมโทรมตามกระบวนการสูงอายุซึ่งเป็นไปตามอายุขัยของแต่ละบุคคล

3) การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (psychological aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่ การรับรู้ แนวความคิด ความจำ การเรียนรู้ เซาว์ปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะเวลาต่าง ๆ ของชีวิตแต่ละคน

4) การสูงอายุตามสภาพสังคม (sociological aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่ สถานภาพของบุคคลในระบบสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับอายุ การแสดงออกตามคุณค่าและความต้องการของสังคม

นิวการ์เตนและคณะ (Neugarten, et al., 1968 อ้างใน วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555, หน้า 8) กล่าวถึงบุคลิกภาพและการปรับตัวของผู้สูงอายุไว้ 8 ประเภท ดังนี้

- 1) Reorganizer ชอบหากิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อมาทดแทนที่กิจกรรมที่สูญเสียไป
- 2) Focusal เป็นพวกช่างเลือกในการทำกิจกรรม พวกนี้จะหยุดทำกิจกรรมบางอย่าง ในขณะเดียวกันก็จะจู้จี้ในการที่จะเลือกกิจกรรมใหม่ ๆ
- 3) Disengaged เป็นพวกที่ตั้งตัวเองออกมาจากบทบาทความรับผิดชอบที่มีอยู่เดิม โดยสมัครใจ
- 4) Holding-on เป็นพวกที่พยายามจะอยู่ใกล้ชิดกับคนวัยกลางคน
- 5) Constricted เป็นพวกที่พยายามจะปิดตัวเองจากโลกภายนอกมากขึ้นเรื่อย ๆ
- 6) Succorance-seeking เป็นพวกที่มีความพอใจในชีวิตตนเอง トラบที่สามารถหาคนเป็นที่พึ่งพาได้ พวกนี้ต้องการคนมาช่วยดูแลและเอาใจใส่
- 7) Apathetic เป็นพวกที่ตั้งตัวเองออกมา จะหยุดคิดหรือหมดหวังในชีวิตค่อนข้างเร็ว ตั้งแต่เนิ่น ๆ ไม่เคยเปลี่ยนความเชื่อแบบทำร้ายตนเอง ว่าตนเองไม่สามารถที่จะจัดการสิ่งแวดล้อมของตนเองได้

8) Disorganized เป็นพวกมีกิจกรรมต่าง ๆ น้อย และมีสภาพจิตไม่เป็นปกติ

ซึ่งบุคลิกภาพและการปรับตัวของผู้สูงอายุ 8 ประเภทที่กล่าวมาข้างต้น ในกลุ่มหมายเลข 1-3 เป็นพวกที่ความพึงพอใจในชีวิตสูง มีบุคลิกภาพที่มั่นคง ตรงกันข้ามกับกลุ่มหมายเลข 6-8 เป็นพวกที่มีความพึงพอใจในชีวิตน้อย

อภาวรณ โสภณธรรมรักษ์ (2559) ด้วยอายุร่างกายที่ค่อย ๆ เสื่อมสภาพลงตามกาลเวลา ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ดังนั้นการรู้ถึงสาเหตุของอารมณ์ของผู้สูงอายุ จะทำให้เกิดความเข้าใจในตัวของผู้สูงอายุมากขึ้น ดังนี้

- 1) อารมณ์เหงาและว้าเหว่ คนในวัยนี้มีเวลารว่างจากอาชีพงานประจำที่เคยทำ และยังมีสภาพร่างกายเสื่อม เช่น การมองเห็นไม่ชัด หูได้ยินไม่ชัด กิจกรรมจึงมีข้อจำกัดหลายอย่าง ทำให้อารมณ์เหงา ว้าเหว่ของผู้สูงอายุมักมีอารมณ์อื่น ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น ซึมเศร้า เบื่ออาหาร โรคภัยไข้เจ็บ
- 2) ย้อนคิดถึงแต่ความหลัง ผู้สูงอายุชอบคิดอะไรเสียบ ๆ อยู่คนเดียว เล่าแต่ความหลังให้คนอื่นฟัง รวมทั้งกลับไปเยี่ยมสถานที่ที่คุ้นเคย เพราะการย้อนอดีตนั้นถือเป็นการทบทวนการกระทำที่ผ่านมาว่าทำได้ทำสิ่ง ๆ นั้นได้ดีแล้วหรือยัง
- 3) อารมณ์เศร้าจากการพลัดพราก การสูญเสียคนที่รักมักจะมีอารมณ์ด้านลบเข้ามาร่วมด้วยเสมอ เช่น ความรู้สึกเศร้า เลื่อนลอย หลงลืม และปล่อยให้ตัวเองอยู่กับอารมณ์เหล่านั้นนาน ๆ จนบางที่ผู้สูงอายุอาจจะทรุดลงได้
- 4) วิตกกังวล ความรู้สึกที่ต้องพึ่งลูกหลาน ทำให้ผู้สูงวัยขาดความมั่นใจ รู้สึกถึงขาดความสามารถ กลัวสิ่งต่าง ๆ และกลัวการไม่ได้รับการเอาใจใส่ ทำให้อ่อนแรง ไร้เรี่ยวแรง รวมถึงเบื่ออาหารด้วย
- 5) โกรธ ผู้สูงอายุจะมีความรู้สึกโกรธ เมื่อมีความขัดแย้งและลูกหลานที่ไม่ยอมรับความคิดเห็น
- 6) กลัวถูกทอดทิ้ง เพราะช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลง ทำสิ่งที่เคยทำอย่างคล่องแคล่วได้ลำบากขึ้น จึงมักกลัวการที่จะต้องพึ่งลูกหลานมากเกินไป จนทำให้ลูกหลานเกิดความรำคาญและทอดทิ้งตน
- 7) ขี้น้อยใจ มักคิดว่าตัวเองไร้ค่าเพราะรู้สึกว่าลูกหลานและคนรอบข้างไม่ใส่ใจ
- 8) หงุดหงิด เนื่องจากความเสื่อมของร่างกาย ทำให้ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลง ใครทำอะไรก็ไม่ถูกใจ เลยมักจะหงุดหงิดและจู้จี้ขี้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของผู้สูงอายุ ทำให้ทราบถึงลักษณะผู้สูงอายุในช่วงวัยที่เพิ่มขึ้น และยังทราบถึงประเภทของผู้สูงอายุในแนวคิดต่าง ๆ รวมไปถึงอารมณ์ของผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนอื่น ๆ ได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันบนแอปพลิเคชันไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประเภทของงานวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ภาพจากการถ่ายทอดความคิด สัญวิทยาจากภาพ (Semiology Analysis) ที่รวบรวมมาได้และจัดประเภทหมวดหมู่ทำความเข้าใจวิเคราะห์และสรุปผล

3.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ทำการวิจัยเป็นประเภทรูปภาพ การรวบรวมรูปภาพจากในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุที่ส่งหากันจำนวน 50 ภาพ ประกอบด้วย 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่ม "Best Friend" ผู้วิจัยเลือกกลุ่มนี้เนื่องจาก มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 21 คน สมาชิกในกลุ่มมีอายุระหว่าง 60-75 ปี กลุ่มนี้ตั้งกลุ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 สมาชิกทั้งหมดนี้มีความสนิทสนมกันเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นเพื่อนสนิทกันมากกว่า 20 ปี ผ่านช่วงชีวิตทั้งทุกข์และสุข ร่วมกันมา ในทุก ๆ วันตั้งแต่เวลา 6 โมงเช้า จะมีการติดต่อสื่อสารกันด้วยการส่งทั้งภาพและข้อความหากัน และจะมีการนัดพบปะสังสรรค์ในวันเสาร์แรกของทุก ๆ เดือน ดังนั้นภาพจากกลุ่มดังกล่าวที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความหมายลึกซึ้งถึงความคิด มุมมองจากการเป็นเพื่อนสนิทกัน เสมือนเป็นคนในครอบครัว มีความหมายหลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจในการนำมาทำการวิจัย

2. กลุ่ม "สังสรรค์เซียงกง" ผู้วิจัยเลือกกลุ่มนี้เนื่องจาก มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 63 คน ผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มมีอายุระหว่าง 60-75 ปี กลุ่มนี้ตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นกลุ่มเพื่อนร่วมธุรกิจเดียวกัน มีจำนวนสมาชิกเยอะ เป็นธุรกิจการค้าเกี่ยวกับการซื้อขายอะไหล่รถยนต์มือสอง โดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ บางส่วนเกษียณแล้วให้ลูกหลานสืบทอดกิจการต่อ และจะมีการติดต่อสื่อสารกันทุกวันตั้งแต่เวลา 8 โมงเช้า ซึ่งนอกจากจะคุยเรื่องธุรกิจการค้าแล้วกลุ่มผู้สูงอายุนี้ยังส่งภาพหากันทุกวัน โดยแต่ละภาพมีการสะท้อนความคิดในแง่มุมต่าง ๆ แต่ละภาพมีความหมาย

หลากหลายรูปแบบในความคิด มุมมองของเพื่อนร่วมธุรกิจเดียวกัน จึงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจในการนำภาพมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้กลุ่ม "Best Friend" นี้จะเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ และกลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" จะเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า ดังนั้นผู้วิจัยสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงเลือก 2 กลุ่มดังกล่าวขึ้นมาศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะทำการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากรูปภาพดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562

โดยทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ในแต่ละกลุ่มและผู้วิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตในการเข้าไปขอใช้ข้อมูลในทั้ง 2 กลุ่ม โดยที่ให้สมาชิกในครอบครัวที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่ม แจ้งขออนุญาตในการนำรูปภาพที่ใช้สื่อสารกันในกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์เพื่อนำมาทำงานวิจัยฉบับนี้

3.3 ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

โดยผู้วิจัยได้เปิดเผยเฉพาะข้อมูล รูปภาพ และข้อความในงานวิจัยตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตแล้วเท่านั้น ซึ่งในส่วนของข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บไว้เป็นความลับไม่ทำการเผยแพร่ เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลประเภทรูปภาพ โดยจะทำการเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะรูปภาพที่ส่งหากันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ 2 กลุ่มนี้เท่านั้น ในการเก็บข้อมูลจะเลือกศึกษาและรวบรวมรูปภาพที่ผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม มีขึ้นตอน ดังนี้

3.3.1 เปิดแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ 2 กลุ่ม "Best Friend" และ "สังสรรค์เชียงใหม่"

3.3.2 โดยเก็บรวบรวมภาพที่ใช้สื่อสารกันในแต่ละวัน ตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันอาทิตย์ รวบรวมภาพทั้งหมดตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2561 จนถึงวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562

3.3.3 คัดเลือกรูปภาพที่รวบรวมมาจากแอปพลิเคชันไลน์ทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 200 ภาพ แต่ตัดภาพที่เหมือนหรือคล้ายกันออกเพื่อให้ได้รูปภาพที่มีความหลากหลาย

3.3.4 นำมาคัดให้เหลือ 50 ภาพ และมาจัดหมวดหมู่

3.3.5 นำภาพทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.6 หาแหล่งอ้างอิงข้อมูลเพื่อมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปภาพต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมรูปภาพจากการคัดเลือกและจัดหมวดหมู่ แล้วจึงนำมาตีความและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ วิเคราะห์ความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังของแต่ละภาพที่เป็นการสะท้อนถึงการแสดงออกทางความคิดของผู้สูงอายุและสรุปประเด็นจากรูปภาพที่ปรากฏอยู่ในการสื่อสารกันในกลุ่ม รวมทั้งการนำเอาสัญญาณเป็นข้อมูลหลักในการช่วยวิเคราะห์ความหมายเชิงลึกในแต่ละรูปภาพ ซึ่งข้อมูลของสัญญาณจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ความรู้อธิบายและให้ความหมายของสัตว์ประเภทต่าง ๆ ดอกไม้ประเภทต่าง ๆ สิ่งของประเภทต่าง ๆ อาการ การส่งสัญญาณ และสัญญาณที่เกิดขึ้นในรูปภาพ

3.6 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์รูปภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ สำหรับการนำเสนอข้อมูลครั้งนี้เป็นการนำเสนอในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่จากรูปภาพซึ่งใช้วิธีอธิบายข้อมูลโดยนำความคิดเห็น ประเด็นที่น่าสนใจ ยกเหตุผลสนับสนุน พร้อมยกตัวอย่างและภาพประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ" มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

โดยงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์รูปภาพจากการถ่ายทอดความคิด สัญลักษณ์จากภาพ (Semiology Analysis) ที่รวบรวมมาจากรูปภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งกลุ่ม "Best Friend" และ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2561 จนถึงวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562 โดยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ

4.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งรูปภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

4.1 ผลสรุปจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเภทของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ มีดังนี้

4.1.1 ประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้

ผู้สูงอายุส่งรูปภาพประเภทดอกไม้เป็นจำนวนมากที่สุดของการส่งรูปภาพที่ใช้สื่อสารกันทั้งหมด ซึ่งดอกไม้มีหลากหลายชนิดและหลากหลายสีสันทัน ซึ่งในแต่ละวันที่ผู้สูงอายุส่งนั้น จะเป็นดอกไม้จริง ดอกไม้สด ไม่ใช่ภาพวาดหรือภาพกราฟิก และดอกไม้จะมีสีเดียวกันในวันที่ส่งรูปภาพไปให้คนอื่น ๆ ในกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุเชื่อกันว่าวันอังคารเป็นวันสีชมพู ดังนั้นดอกไม้ในรูปภาพก็จะมีดอกไม้เป็นโทนสีชมพูเช่นกัน นอกจากนี้ดอกไม้ที่ผู้สูงอายุใช้สื่อสารกันแต่ละชนิดยังมีความหมายที่สื่อถึงกันแตกต่างกันออกไปอีกด้วย

ภาพที่ 4.1: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ ดอกไม้มีสีชมพูซึ่งตรงกับวันอังคารที่เชื่อกันว่าเป็นสีชมพู ดังนั้นในภาพจึงเป็นดอกกุหลาบสีชมพูเข้ม หมายถึง ตัวแทนของคำขอบคุณ ตอบแทนน้ำใจไมตรีและความรัก แสดงถึงความโรแมนติก นอกจากนี้ยังมีดอกลิลลี่ หมายถึงความรักที่อ่อนหวาน สดใส ร่าเริง ประทับใจในตัวอีกคน ซึ่งเป็นความหมายที่ดีที่ผู้สูงอายุแสดงถึงความต้องการมอบสิ่งที่ดี ๆ แทนคำขอบคุณ น้ำใจไมตรีให้ผู้รับ

ภาพที่ 4.2: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สโมสรศรีเชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ ดอกไม้มีสีเขียวซึ่งตรงกับวันพุธที่เชื่อกันว่าเป็นสีเขียว ดังปรากฏในภาพเป็นดอกกุหลาบสีเขียว หมายถึง ตัวแทนของการอวยพรให้สุขภาพดี อายุยืนยาว มีความมั่งคั่ง เจริญเติบโต และประสบความสำเร็จ บนดอกไม้ยังมีแสงระยิบระยับแสดงถึงความสดชื่น พร้อมพรั่ง ให้ผู้รับมีความสุข สุขภาพแข็งแรง

ภาพที่ 4.3: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ ดอกไม้มีสีแดงซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ที่เชื่อกันว่าเป็นสีแดง ดังปรากฏในภาพเป็นดอกกุหลาบสีแดง เป็นสัญลักษณ์ของความรัก ห่วงใยกัน เปรี้ยว ร้อนแรง โดยเฉพาะดอกกุหลาบสีแดงเข้มที่มีสีเหมือนไวน์แดง จะสื่อถึงความรักอันลึกซึ้ง ไม่มีวันจืดจาง เธอช่างมีเสน่ห์งามเหลือเกิน นอกจากนี้ในรูปภาพยังมีแสงอาทิตย์สาดส่องเข้ามา แสดงให้เห็นถึงจิตใจแจ่มใส มีพลังในวันอาทิตย์

4.1.2 ประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ

ผู้สูงอายุมีการส่งรูปภาพประเภทสัตว์ต่าง ๆ มีทั้งสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ เช่น กบ นก เต่าทอง ผีเสื้อ และสัตว์ที่เลี้ยงในบ้าน เช่น สุนัข ปลา แมว เป็นต้น ซึ่งสัตว์ในแต่ละภาพนั้นมีหลากหลายแบบและหลากหลายสีส่น ซึ่งในแต่ละวันที่ผู้สูงอายุส่งรูปภาพให้กันนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ของจริง มีบางส่วนเท่านั้นที่เป็นภาพวาดหรือภาพกราฟิก นอกจากนี้รูปภาพสัตว์ต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุใช้สื่อสารกันแต่ละชนิดยังมีความหมายที่สื่อความหมายแตกต่างกันออกไปอีกด้วย

ภาพที่ 4.4: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทสัตว์ที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ เต่าทอง นอกจากจะช่วยกำจัดแมลงศัตรูพืช ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์แล้ว ความหมายของเต่าทองยังแสดงถึง เป็นแมลงแห่งโชค โชคแห่งความปรารถนา เป็นหนึ่งในความเชื่อของคนยุโรป ดังนั้นรูปภาพสัตว์ดังกล่าวที่ผู้สูงอายุส่งให้กันจึงเป็นรูปภาพที่มีความหมายดี และปรารถนาดีให้กับผู้รับอีกด้วย

ภาพที่ 4.5: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทสัตว์ที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ ลูกนกอยู่ในรังที่แน่นหนา อบอุ่นและปลอดภัย มีต้นไม้ใบไม้บังแดดบังฝนช่วยให้ร่มเงา เปรียบเสมือนบ้านที่อบอุ่นอยู่แล้วมีความสุขและปลอดภัย นอกจากนี้รูปภาพยังแสดงให้เห็นถึงลูกนกที่มีสุขภาพแข็งแรงที่พร้อมจะเติบโตและโบยบินออกไปเผชิญโลกได้

ภาพที่ 4.6: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทสัตว์ที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ ปลา มังกรหรือที่เรียกกันว่า ปลาอะโรวาน่า เป็นสัญลักษณ์ของโชคลาภ ความมั่งคั่ง ร่ำรวย ชาวจีนในประเทศไทยถือเป็นสัตว์มงคล เป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งตั้งแต่ในอดีต แต่ละร้านค่านิยมเลี้ยงไว้ เพื่อความเป็นสิริมงคล นำความร่ำรวยเข้ามาในการค้าขาย อีกทั้งตัวอักษรในภาพยังมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นลายเส้นที่มีลักษณะคล้ายตัวอักษรภาษาจีน

4.1.3 ประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา

เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นจึงมีความเชื่อ ความศรัทธาในพุทธศาสนา จากการเล่าขานต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้จึงกลายเป็นความเชื่อและความศรัทธาที่มีกัน ในทุกครอบครัว ดังนั้นรูปภาพที่ผู้สูงอายุส่งหากันจึงประกอบไปด้วยพระพุทธรูป พระสงฆ์หรือ เกจิอาจารย์ชื่อดัง หรือคำอวยพรที่สื่อถึงความเชื่อและความศรัทธาเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4.7: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนพฤศจิกายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สโมสรศรีเชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธาและศาสนา ในรูปภาพประกอบด้วยพระพุทธรูป คำอวยพรและสีชมพูที่ตรงกับวันอังคาร ซึ่งผู้สูงอายุเชื่อกันว่าเป็นการอวยพร การมอบสิ่งดีๆให้แก่ผู้รับ ดังตัวอย่างในประโยคที่เขียนว่า บุญรักษา พระคุ้มครอง อีกทั้งรูปภาพพระพุทธรูปยังแสดงถึงความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 4.8: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ในรูปภาพประกอบด้วยธนบัตรในอดีตมูลค่า 20 บาท รวมทั้งบนธนบัตรยังมีพระบรมฉายาลักษณ์พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 อีกด้วย ถือเป็นการสื่อความเชื่อที่ว่า การส่งรูปธนบัตรให้ผู้รับก็หมายถึงอวยพรให้ผู้รับมีกินมีใช้ ร่ำรวยเงินทอง ร่ำรวยความสุข และเป็นความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระมหากษัตริย์ และยังแสดงในเรื่องของเงินยังเป็นสิ่งจำเป็นในการค้าขายอีกด้วย

ภาพที่ 4.9: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธาและศาสนา ในรูปภาพประกอบด้วย พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) หรือที่เรียกกันว่า หลวงปู่โต เป็นพระสงฆ์ที่มีหลายคนศรัทธาและเลื่อมใส ตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 4-5 ซึ่งความเชื่อในการบูชานี้จะทำให้ผู้ที่เลื่อมใส ศรัทธาจะมีแต่สิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต มีความแคล้วคลาดปลอดภัย เป็นการส่งให้ผู้รับถึงความเชื่อที่อยากให้ผู้รับมีพระคุ้มครอง มีความสุข และในรูปภาพยังมีรูปใบโพธิ์ ตั้งแต่ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ จึงทำให้ต้นโพธิ์กลายเป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามาตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยคนโบราณเชื่อว่าต้นโพธิ์มีความหมายถึงความร่มเย็น

4.1.4 ประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร

ผู้สูงอายุส่งรูปภาพที่ประกอบด้วยคำอวยพรมากมาย โดยส่วนใหญ่รูปภาพที่ส่งหากันจะมีคำอวยพรอยู่ในรูปภาพ ซึ่งคำอวยพรเหล่านั้นสื่อความหมายดี ๆ เพื่อมอบให้กับผู้รับ มีคำอวยพรที่มี

หลากหลายรูปแบบ ทั้งเรื่องความสุข เรื่องเงินทอง เรื่องสุขภาพ เป็นต้น และคำอวยพรนั้น ๆ ก็จะมีสีของตัวอักษรที่ใช้ตรงกับวันที่ส่งรูปภาพ เช่น วันเสาร์ ตัวอักษรในรูปภาพก็จะมีสีม่วง

ภาพที่ 4.10: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทที่มีคำอวยพรเขียนเป็นตัวหนังสือ อักษรขนาดใหญ่และมีสีม่วง ซึ่งตรงกับวันเสาร์เป็นวันที่ส่งรูปภาพถึงกัน อีกทั้งยังมีดอกไม้และผีเสื้ออยู่เบื้องหลังของคำอวยพรนั้นเพื่อสื่อถึงความหมายเดียวกันกับตัวอักษรบนภาพ ซึ่งคำอวยพรนี้ แสดงถึงการอยากให้ผู้รับได้รับ ทั้งความสดชื่น แจ่มใส มีความสุข และได้รับสิ่งดี ๆ ตลอดทั้งวัน เป็นการสื่อสารให้ครบจบในรูปภาพเดียว ไม่ต้องมาหาทีละตัวอักษรเพื่อพิมพ์สื่อสารกัน

ภาพที่ 4.11: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทที่มีคำอวยพรเขียนเป็นตัวหนังสือ อักษรขนาดใหญ่ สีขาวชัดเจน อยากรให้ผู้รับมีสุขภาพแข็งแรง ร่ำรวยเงินทอง และอยากให้เกิดต่อกันต่อเนื่องทุก ๆ วัน จากรูปภาพเป็นการสื่อสารเพื่ออวยพร ทักทาย บอกความรู้สึกและบอกความต้องการของผู้สูงอายุ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารออกมาจากสัญลักษณ์จากรูปแมว และตัวอักษรในรูปภาพได้เลย ซึ่งรูปแมวขนฟูที่กำลังนั่งรอคอยเอียงคอด้วยความน่ารัก หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงความซื่ออ่อน เป็นการบอกให้ผู้รับรับทราบถึงเจตนาและรอคอยให้ผู้รับติดต่อกลับมา

ภาพที่ 4.12: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (3)

ที่มา: รูปภาพเตือนกุณฑลภาพันท์. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทที่มีคำอวยพรเขียนเป็นตัวหนังสือ อักษรขนาดใหญ่ สีฟ้าสีน้ำเงินชัดเจนซึ่งตรงกับวันศุกร์เป็นวันที่ส่งรูปภาพถึงกัน คำอวยพรในรูปภาพแสดงถึงอยากให้ผู้รับมีความสุขมาก ๆ มีเงินมีทองมีกินมีใช้ มีอิสระมีเสรีในการใช้ชีวิต และอยากให้ปลอดภัย อีกทั้งยังมีภาพนกกางปีกโบยบินอยู่เหนือธรรมชาติ อย่างกล้าหาญ สง่าผ่าเผยเสมือนผู้กล้า แข็งแกร่ง ผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกำลังส่งสารหรือส่งคำอวยพรโบยบินไปถึงผู้รับ

4.1.5 ประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ

ผู้สูงอายุส่งรูปภาพที่ประกอบด้วยคำคม แง่คิด มุมมองต่าง ๆ และคำที่ให้กำลังใจกัน เพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้รับได้อ่าน และได้รับรู้ถึงกำลังใจ และสิ่งที่คุณสูงอายุต้องการสื่อถึง โดยการส่งผ่านรูปภาพที่มีทั้งตัวอักษร และรูปภาพประกอบเพื่อสื่อถึงความหมายต่าง ๆ

ภาพที่ 4.13: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนพฤศจิกายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สโมสรศรีเชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่นอกจากจะเป็นการท้าทาย สื่อสารกันในวันพุธแล้ว รูปภาพยังสื่อถึงประโยคที่ให้กำลังใจ ต่อสู้กับปัญหา ต่อสู้กับสถานการณ์ใด ๆ ก็ตามที่จะเกิดขึ้น เป็นรูปภาพที่เป็นแรงผลักดันในการใช้ชีวิต พลละกำลัง ความเข้มแข็ง เป็นหนึ่งในแรงผลักดันที่มอบให้กับผู้รับ อย่างเช่น ในรูปภาพเป็นการเผชิญกับสถานการณ์ที่คับขันหมิวตัวใหญ่กำลังวิ่งไล่ตาม ซึ่งต่อให้เจอปัญหาแบบนี้ก็อยากให้สู้รับลุกขึ้นสู้และผ่านมันไปได้ และยังมีรูปภาพประกอบที่สื่อถึงความหมายให้กำลังใจกัน

ภาพที่ 4.14: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนกุมภาพันธ์. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่นอกจากจะเป็นการทักทาย สื่อสารกันในวันเสาร์แล้ว ยังเป็นรูปภาพที่สื่อถึงประโยคที่ให้คำคม และการให้กำลังใจ ที่บอกให้ผู้รับทราบว่าใครจะมองตัวเราเป็นเช่นไร จะเข้าใจหรือไม่เข้าใจในสิ่งที่เราเป็น แต่ถ้ามีคนที่เข้าใจเราแค่คนเดียว ก็เพียงพอแล้ว เป็นประโยคที่เข้าใจ และให้กำลังใจในวันที่ผู้รับรู้สึกท้อแท้ อยากให้มองข้ามคนที่ชอบตัดสินผู้อื่น แคร่เฉพาะคนที่แคร์เราเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

ภาพที่ 4.15: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (3)

มีมากมีน้อย ไม่สำคัญ ขอแค่มีความสุข กับสิ่งที่มีอยู่ ก็พอแล้ว

สิ่งเล็กๆที่เรียกว่ารัก @SinglekekTH

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว เป็นรูปภาพที่สื่อถึงประโยคที่ให้คำคมและเป็นการให้กำลังใจ อยากให้ผู้รับรับรู้ว่าคุณค่าในชีวิตไม่ได้อยู่ที่การมีเงินทองมากมาย หรือรวยมากแค่ไหน แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ การมีความสุขกับสิ่งที่มีอยู่ ก็เพียงพอแล้ว อยากให้ผู้รับเข้าใจ มีกำลังใจและอยู่กับปัจจุบันพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป อยากให้ผู้รับมีความสุขในการใช้ชีวิตด้วยความปรารถนาดีจากผู้สูงอายุที่ส่งรูปภาพนี้

4.1.6 ประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ

เนื่องจากประเทศไทยมีประเพณีอันดีงามที่ได้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีวิถีชีวิตที่สืบเนื่องกันมา รวมทั้งมีวันสำคัญของไทยที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมา ทำให้ในทุก ๆ ปีเมื่อถึงวันสำคัญนั้น ๆ คนไทยก็จะเล็งเห็นถึงความสำคัญ และร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยึดถือปฏิบัติกันร่วมกันมา

ภาพที่ 4.16: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนเมษายน. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพเด็ก 2 คนเตรียมตัวเล่นน้ำในวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันปีใหม่ของประเทศไทยและเด็กถือพวงมาลัยเตรียมตัวไปกราบไหว้ผู้ใหญ่ พร้อมทั้งในรูปภาพยังมีคำอวยพรที่ดีมีความหมายดีส่งไปถึงผู้รับ รูปภาพแสดงให้เห็นถึงผู้สูงอายุเห็นความสำคัญของประเพณีวิถีชีวิตและวันสำคัญ

ภาพที่ 4.17: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังกศรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ วันอาสาฬหบูชาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่ยึดถือกันมา และเห็นความสำคัญกับการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล ฟังพระธรรมเทศนา และสวดมนต์ ในตอนค่ำก็จะมีกรเวียนเทียนที่เป็นการสืบทอดประเพณีอันดีงาม นอกจากนี้ในรูปภาพยังประกอบด้วยรูปพระพุทธเจ้า และพระปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่นำเลื่อมใส ศรัทธาอย่างยิ่ง

ภาพที่ 4.18: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือวันที่ 12 สิงหาคมของทุกปีเป็นวันแม่แห่งชาติ วันที่ทุกคนให้ความสำคัญกับคุณแม่เป็นพิเศษ ไม่ว่าจะอายุเท่าใด อยู่ห่างไกลกับครอบครัวเพียงใด ก็จะกลับไปหาคุณแม่ แสดงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อคุณแม่ กลับไปกินข้าว พูดคุย สังสรรค์กันในครอบครัว จากรูปภาพยังแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับวันสำคัญ อย่างเช่น วันแม่ นอกจากนี้ยังแสดงถึงการสื่อสารในปัจจุบันที่มีการใช้โทรศัพท์มือถือเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตอีกด้วย

4.1.7 ประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน

ผู้สูงอายุติดตามข่าวสาร ความบันเทิง สถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อคลายเครียด เพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิงให้มีสีสัน เสี่ยงหัวเราะและมีความสุขในการใช้ชีวิต ดังนั้นผู้สูงอายุจึงมักจะส่งรูปภาพที่มีความตลกขบขัน มีนัยยะแอบแฝง และเป็นคำพูดที่ช่วยให้ผู้รับรูปภาพประเภทนี้ ได้รับความสุขไปด้วย

ภาพที่ 4.19: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่เป็นการสื่อถึงความตลกขบขัน มีค่านิยมความเชื่อเรื่องการเสียดสี และมึนยยะแอบแฝงในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรูปภาพที่เป็นคุณยาย 2 คนกำลังพูดคุยกัน ยิ้มหัวเราะอย่างสนุกสนาน ซึ่งเป็นรูปภาพที่สื่อถึงความบันเทิง ตลกขบขัน ทำให้เกิดรอยยิ้ม และความสุขจากรูปภาพที่ใช้ในการส่งหากัน

ภาพที่ 4.20: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่เป็นการสื่อถึงความตลกขบขัน ติดตามข่าวสารในช่วงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลระหว่างทีมชาติไทยและทีมชาติญี่ปุ่น ที่มีนัยยะแอบแฝง คือ เปรียบเทียบอาหารการกินกับนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง เพื่อเปรียบเทียบว่าอาหารของชาติใดเมื่อนักกีฬารับประทานแล้วจะได้รับชัยชนะ เป็นเรื่องตลกขบขันที่สอดแทรกรอยยิ้มและอยากให้ผู้รับคลายเครียด

ภาพที่ 4.21: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่เป็นการสื่อถึงความตลกขบขันมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงวันนี้เป็นวันศุกร์แล้ว ซึ่งในรูปภาพหมายถึง ข้าวสุกแล้ว โดยการใช้การเปรียบเทียบในรูปแบบคำพ้องเสียงในภาษาไทย ระหว่างคำว่า ศุกร์ กับ สุก ซึ่งให้ผู้รับได้รับรอยยิ้มจากการเล่นคำ อีกทั้งในรูปภาพยังประกอบด้วย การหุงข้าวแบบโบราณ มีการใช้หม้อแบบมีไม้ขัดบนฝาหม้อ และเตาถ่าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยก่อน

4.1.8 ประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน

ในทุก ๆ วันผู้สูงอายุติดตามข่าวสารและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตลอด ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุได้รับข้อมูล หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้สูงอายุก็นำมาบอกต่อ ส่งต่อ หรือแชร์ให้ผู้อื่นทราบถึงข้อมูลเหมือนกัน ดังนั้นผู้สูงอายุจึงส่งรูปภาพพร้อมตัวอักษรที่บอกถึงข้อมูล และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับผู้อื่น ผู้สูงอายุไม่ต้องการให้ใครมาบอกว่าแก่ หรือล้ำสมัย ไม่ทันเหตุการณ์ ผู้สูงอายุจึงพยายามที่จะรับข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา เพื่อทันสมัย อัปเดตสถานการณ์ให้ทัน

ภาพที่ 4.22: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สัศจรรย์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นการให้ข้อมูลที่
เกิดขึ้น จากภาพสื่อความหมายถึงวันนี้ฝนตกทั้งวัน ให้เตรียมตัวให้ดี เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับ
สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น และยังมีรูปภาพประกอบซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอย่างชัดเจน เพื่อให้
รับรู้และเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้

ภาพที่ 4.23: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (2)

ขั้นตอนการใช้สิทธิ UCEP

- 1.ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต**
เข้าโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด
- 2. โรงพยาบาลประเมินอาการ**
และคัดแยกระดับความฉุกเฉิน
- 3. ศูนย์ประสานศูนย์คุ้มครองสิทธิ ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต**
ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล
- 4. กรณีเข้าเกณฑ์ฉุกเฉินวิกฤต**
จะได้รับความคุ้มครองตามสิทธิ UCEP ทันที
แต่ไม่เกิน 72 ชั่วโมง
- 5. กรณีไม่เข้าเกณฑ์ฉุกเฉินวิกฤต**
ให้รับประสานโรงพยาบาลตามสิทธิ
หากประสงค์รักษาต่อต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง

หมายเหตุ : Universal Coverage for Emergency Patients (UCEP) คือ สิทธิการรักษาตามนโยบายรัฐ พึ่งไม่ครอบคลุมผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต

ประชาชนที่มีข้อสงสัย สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่
ศูนย์ประสานศูนย์คุ้มครองสิทธิ ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (ศส.สวอ.)
โทร. 02-872-1669 หรือ E-mail ucepcenter@niems.go.th ติดต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมง

เจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต มีสิทธิทุกที่ “โดยไม่ต้องสำรองจ่าย”

ส.ป.ส.ช. (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นการให้ข้อมูลที่
เกิดขึ้น เป็นรูปภาพที่บอกขั้นตอนการใช้สิทธิผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต ที่การสื่อสารเป็นขั้นตอนสั้น ๆ
กระชับ ได้ใจความ มีช่องทางการสื่อสารที่สามารถติดต่อสอบถามได้ พร้อมรูปการ์ตูนที่ดูแล้วเข้าใจได้
ง่าย เพื่อสื่อสารบอกข้อมูลให้กับผู้รับได้รับทราบข้อมูลที่เกิดขึ้นได้อย่างทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน
ปัจจุบัน

ภาพที่ 4.24: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพที่สื่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นรูปภาพที่สื่อถึงการให้ข้อมูลวันต่อต้านปัญหาคอร์รัปชันในปัจจุบัน เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงการตื่นรู้สู่ไทย รับรู้ข้อมูล เพื่อช่วยกันรณรงค์ แก้ปัญหา สอดส่อง ต่อต้านคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไปด้วยกัน

4.1.9 ประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย

ทุกวันนี้นอกจากผู้สูงอายุจะใช้รูปภาพที่มีความหมายดี ๆ ส่งหากันแล้ว ยังมีรูปภาพอีกแบบหนึ่งที่ส่งหากัน แต่ส่งหากันไม่บ่อยนัก คือ รูปภาพประเภทเตือนภัย และเป็นภาพที่บอกให้ผู้อื่นระวังภัยอันตรายที่จะอาจจะเกิดขึ้นด้วยความปรารถนาดีของผู้ส่ง ซึ่งรูปภาพเหล่านั้นจะเป็นการบอกข้อมูลรายละเอียด สื่อถึงความไม่ปลอดภัย ให้ระวังและป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุก็เป็นได้

ภาพที่ 4.25: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (1)

ที่มา: รูปภาพเตือนพฤศจิกายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทเตือนภัยอันตรายจากการใช้กล่องโฟมใส่อาหารจากร้านค้า ซึ่งจากรูปภาพจะมีคำบรรยายเกี่ยวกับรายละเอียดของอันตรายที่จะเกิดขึ้น สั้น กระชับ และมีการใช้สีแดงด้านหลังตัวอักษรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และมีตัวอักษรที่บรรยายรายละเอียดข้อมูลที่เกิดขึ้นในรูปภาพแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอันตราย เตือนให้มีความระมัดระวังมากขึ้น ตัวอักษรใหญ่ชัดเจนเน้นข้อความที่ต้องการจะสื่อออกมา

ภาพที่ 4.26: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (2)

**สมาคมแพทย์ให้คำตอบ
ถ้าไม่อยากเป็น โรคมะเร็ง :**

1. อย่าต้มซาร้อนใน ถ้วยพลาสติก
2. อย่าทานอาหารร้อนๆ จากถุงพลาสติก เช่น...มันฝรั่งทอดเป็นต้น
3. อย่าอุ่นอาหาร ในไมโครเวฟในภาชนะที่เป็น พลาสติกเด็ดขาด

ข้อควรรู้ : เมื่อไหร่ที่พลาสติกโดนความร้อน จะทำให้สารเคมีต่างๆที่จะทำให้เป็นสาเหตุของ กวาร์เกิด โรคมะเร็ง 52 ชนิด ดังนั้น SMS นี้จะมีประโยชน์กว่า 100 SMS อื่นๆที่ไร้สาระ ส่งต่อ แก่ญาติพี่น้องและคนที่ท่านรัก เพื่อที่พวกเขาจะไม่ได้รับสารเคมีร้ายๆเหล่านั้น

Elle

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทเตือนภัยอันตราย ระวังภัย เกี่ยวกับพลาสติกที่เป็นภาชนะใช้ร่วมกับอาหาร เป็นข้อความให้ตระหนักถึงการใช้พลาสติกกับอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีการเขียนเป็นข้อ ๆ กระชับ เข้าใจง่าย พร้อมเหตุผลสนับสนุนที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความอันตรายในการใช้พลาสติก เพื่อเตือนให้ผู้รับได้รับทราบถึงภัยอันตราย

ภาพที่ 4.27: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย (3)

ที่มา: รูปภาพเตือนอันตราย. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สโมสรศรีเชียงใหม่.

ตัวอย่างรูปภาพดังกล่าว คือ รูปภาพประเภทเตือนภัยอันตราย ระวังภัยเกี่ยวกับการระวังตัวเอง และ ทรัพย์สินส่วนตัว บอกถึงการป้องกันก่อนที่สถานการณ์ร้ายแรงจะเกิดขึ้นกับตนเอง เตือนภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ โดยเป็นการให้ภาพและข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อให้ระมัดระวัง

4.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

จึงสามารถสรุปได้ว่าความคิดของผู้สูงอายุที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพ มีดังนี้

(1) เหงา โดดเดี่ยว หลังจากที่ผู้สูงอายุเกษียณจากงานที่เคยทำมาแล้ว ทำให้มีการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปเนื่องจากผู้สูงอายุจะมีเวลาในแต่ละวันมากขึ้น ชีวิตไม่ยุ่งวุ่นวาย ไม่ต้องรีบเร่ง ไม่มีปัญหาให้มา จุกจิกกังวลเหมือนตอนทำงานอยู่ อีกทั้งลูกหลานมีครอบครัว ย้ายไปใช้ชีวิตอยู่กันเองและมีชีวิตทำงานที่รีบเร่ง จึงไม่มีเวลามาใส่ใจผู้สูงอายุตลอดเวลา จึงทำให้ผู้สูงอายุจึงรู้สึกถึงความเหงา และ โดดเดี่ยว ในทุก ๆ วัน ผู้สูงอายุจึงมีเวลาว่างในการติดต่อสื่อสารส่งรูปภาพในกลุ่มต่าง ๆ ผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์

จึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความคิดที่ส่งรูปภาพเพื่อบอกถึงความรู้สึกที่เหงา โดดเดี่ยวและอยากให้ใส่ใจกันบ้าง ที่สำคัญคือ กลัวการถูกทิ้ง อยากให้ผู้อื่นรับรู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นสะท้อนผ่านออกมาจากรูปภาพที่ใช้ส่งหากัน

ภาพที่ 4.18: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.28: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย เหนงา โดดเดี่ยว

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

(2) การมีตัวตน นอกจากผู้สูงอายุรู้สึกเหงา และโดดเดี่ยวแล้ว ในทุก ๆ วันผู้สูงอายุใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งยังเป็นสมาชิกในหลาย ๆ กลุ่ม และแต่ละกลุ่มมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ในการสื่อสารในแต่ละกลุ่มนั้นจะเป็นการส่งรูปภาพให้กัน ซึ่งรูปภาพต่าง ๆ ถูกสื่อออกมาในรูปแบบการแทนคำพูด และแทนความรู้สึก เช่น การส่งรูปภาพสวัสดีวันจันทร์ ประกอบกับรูปดอกไม้สีเหลือง สัตว์ต่าง ๆ หรือข้อความแบบต่าง ๆ อีกทั้งรูปภาพที่มีสัตว์ต่าง ๆ เช่น แมวกำลังนั่งเอียงคอในลักษณะขี้อ้อนเพื่อแสดงตัวตน และยังกำลังนั่งรอคอยอย่างมีความหวังให้คนเข้ามาสนใจ เห็นในสิ่งที่เห็นและเห็นในตัวของมัน

โดยความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาจากรูปภาพแสดงถึงผู้สูงอายุอยากให้คนในกลุ่มรับรู้ถึงการมีตัวตน ยังมีชีวิตอยู่ ยังสบายดี จึงส่งรูปภาพสวัสดีวันต่าง ๆ ไม่ซ้ำกันในทุก ๆ วันเพื่อจะได้สามารถส่งได้ทุก ๆ วัน ไม่ซ้ำเดิม แต่แฝงไปด้วยการแสดงออกทางความคิดที่ว่า ยังมีตัวตนอยู่ อยากให้ผู้อื่นรับรู้ว่ายังสบายดี และเพื่อเป็นการสื่อสารกันในกลุ่มอีกด้วย

ภาพที่ 4.11: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.29: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย การมีตัวตน

ที่มา: รูปภาพเดือนมีนาคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

(3) ยึดติดกับความเชื่อ การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและการเติบโตมากับความเชื่อที่ได้ยินมาจากคนในยุครุ่นก่อน ๆ เล่าต่อ ๆ กันมา รวมทั้งเป็นประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ทำให้ผู้สูงอายุเชื่อและยึดถือสิ่งที่เกิดขึ้นมาตลอดเป็นเวลานาน จึงทำให้ผู้สูงอายุยึดติดกับความเชื่อเหล่านั้น โดยที่ไม่มีอะไรมาเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อเหล่านั้นได้เลย

จึงทำให้ความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาจากรูปภาพแสดงถึงผู้สูงอายุเชื่อจนกลายเป็นความยึดติดกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เชื่อว่ามีรูปภาพของเกจิอาจารย์ชื่อดังไว้ก็จะแคล้วคลาดปลอดภัย ชีวิตดีมีความสุข ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ย่อมจะทำให้ชีวิตพบเจอแต่สิ่งที่ดี ๆ ปฏิบัติอย่างไรก็ได้รับแบบนี้

ภาพที่ 4.9: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สัศจรรย์เชียงใหม่.

ภาพที่ 4.30: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ยึดติดกับความเชื่อ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.31: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ยึดติดกับความเชื่อ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังกศรรค์เชียงใหม่.

(4) ปลง อนิจจัง สังขาร ผู้สูงอายุใช้ชีวิตมาหลายสิบปี ซึ่งผ่านชีวิตมามากมายหลายรูปแบบ เจอสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทุกข์และสุขปะปนกันมา จึงทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิตและมีความเข้าใจในสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ เวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน จึงทำให้รู้สึกเข้าใจและรู้สึกปลง กับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เหมือนเดิม ไม่มีสิ่งใดคงอยู่ได้ตลอดไป ทุกอย่างเป็นไปตามกาลเวลา

โดยความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาจากรูปภาพแสดงถึงผู้สูงอายุเห็นถึงความสำคัญของชีวิตที่ผ่านไปทุก ๆ วันเห็นถึงความสำคัญเวลาที่มีค่า เพราะเวลาผ่านไปเรื่อย ๆ จึงทำให้ผู้สูงอายุใส่ใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเวลานี้ และใส่ใจกับทุกสิ่งที่ทำให้มีความสุขที่ได้ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า ได้ทำในสิ่งที่รัก อีกทั้งยังเข้าใจว่าชีวิตในแต่ละช่วงวัยเป็นอย่างไร เพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขที่สุด

ภาพที่ 4.4: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.32: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ปลง อนิจจัง สังขาร (1)

โล้ว่า "ชีวิต"...

-
  - เมื่ออายุ 40 "เรียนสูง กับ เรียนต่ำ" นั้นเหมือนกัน
  - คนเรียนน้อย อาจหาเงินได้มากกว่า
-
  - เมื่ออายุ 50 "สวย กับ ชีเห่" นั้นเหมือนกัน
  - ไม่ว่าคุณจะสวยเพียงใด อายุปุนนี้แล้ว มันยากที่จะปกปิดความเหี่ยว จุดต่างด้า ๆ
-
  - เมื่ออายุ 60 "ตำแหน่งสูง กับ ต่ำ" นั้นเหมือนกัน
  - หลังเกษียณ แม้แต่ลูกจ้างก็มองไม่เห็นหัวเจ้านาย
-
  - เมื่ออายุ 70 "บ้านใหญ่ กับ เล็ก" นั้นเหมือนกัน
  - พอข้อเสื่อม เดินลำบากเข้า คุณก็ต้องการที่เพียงนิดเดียวเพื่อนั่ง
-
  - เมื่ออายุ 80 "มีเงิน กับ ไม่มี" นั้นเหมือนกัน
  - แม้คุณอยากจ่ายเงิน คุณก็ไม่รู้จะซื้ออะไร
-
  - เมื่ออายุ 90 "หลับ กับ ตื่น" นั้นเหมือนกัน
  - ตื่นแล้ว คุณก็ยังไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

ภาพที่ 4.33: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ปลง อนิจจัง สังขาร (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนสิงหาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

(5) มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ นอกจากผู้สูงอายุจะรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยวแล้ว ผู้สูงอายุยังคำนึงถึง มิตรภาพระหว่างเพื่อน ครอบครัว ญาติ และคนในสังคมอีกด้วย เนื่องจากในแต่ละวันผู้สูงอายุมีเวลาว่างในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และพบเจอผู้คนมากมาย ดังนั้นผู้สูงอายุจึงใส่ใจความรู้สึก และมิตรภาพระหว่างกันเป็นอย่างมาก ผู้สูงอายุจะรู้สึกดีและมีความสุขเมื่อเป็นผู้ให้และผู้รับในมิตรภาพดี ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างมาก

จึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความคิดที่ส่งรูปภาพเพื่อบอกถึงความรู้สึกสื่อความหมายถึงมิตรภาพที่มีให้แก่กัน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบเพื่อน ครอบครัว หรือคนที่อยู่ร่วมกันในหมู่บ้าน ในสังคม ผู้สูงอายุใส่ใจในความรู้สึกที่มีให้แก่กัน เวลาอันมีค่าที่ผ่านมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้อยากจะพบเจอแต่ผู้คนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่กัน อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข

ภาพที่ 4.19: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.34: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.35: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนมีนาคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

(6) เพียงพอและพอเพียง ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิตจากประสบการณ์ที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาในหลายรูปแบบ ได้ใช้เวลา ได้ใช้ชีวิตมาหลายสิบปี ดังนั้นเมื่อชีวิตที่ผ่านมาได้ทำงานในสิ่งที่รักหรือสิ่งที่ไม่รัก ได้ทำในสิ่งที่ชอบหรืออาจไม่ชอบ ได้ในสิ่งที่ต้องการหรือไม่ต้องการแล้วก็ตาม เวลาล่วงเลยมาถึงบัดนี้จึงทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจและพอใจกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ ต้องการแค่ความพอดีในชีวิต และต้องการแค่ความสะดวกสบายในชีวิต แต่ไม่ต้องการดิ้นรนเพื่อหาสิ่งของหรูหราฟุ่มเฟือยหรือของที่ไม่จำเป็นในชีวิตเพื่อมาพิสูจน์ตัวเองกับใครๆในสังคมอีกต่อไป

โดยความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาจากรูปภาพแสดงถึงผู้สูงอายุเห็นถึงความเข้าใจของชีวิต และพอใจกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ รวมถึงยังเข้าใจถึงความต้องการของตนเอง มากเกินไปก็ไม่ดีแต่น้อยเกินไปก็ไม่ดี สิ่งที่ดีและดีพอสำหรับชีวิต ที่ช่วยทำให้ชีวิตมีความสุขในทุก ๆ วันก็เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุแล้ว

ภาพที่ 4.14: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนกุมภาพันธ์. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.15: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ (3)

มีมากมีน้อย
ไม่สำคัญ
ขอแค่มีความสุข
กับสิ่งที่มีอยู่
ก็พอแล้ว

สิ่งเล็กๆที่เรียกว่ารัก @SingleKekTH

ที่มา: รูปภาพเดือนธันวาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.36: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย เพียงพอและพอเพียง

ที่มา: รูปภาพเดือนมีนาคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

(7) ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้ ผู้สูงอายุหลังเกษียณจึงมีเวลาว่างในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เข้ากลุ่มเวิร์กชอปทำอาหาร เล่นกีฬา ท่องเที่ยว สังสรรค์ และกิจกรรมอื่น ๆ ดังนั้นผู้สูงอายุจะภูมิใจเมื่อได้ทำกิจกรรมหรือทำสิ่งใหม่ ๆ ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความภูมิใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นภายในใจได้อีกด้วย

จึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความคิดที่ส่งรูปภาพเพื่อบอกถึงความรู้สึกสื่อความหมายถึงสิ่งที่ตนเองได้ทำ ทำออกมาได้อย่างดีแล้วบอกต่อเพื่อให้ผู้อื่นรับทราบในความภูมิใจของตนเอง เช่น การจัดดอกไม้ในแจกันได้สวยงาม และถ่ายภาพพร้อมใส่คำบรรยายเพื่อส่งต่อและบอกให้ผู้อื่นรับรู้ ทำให้เกิดความสุขที่ได้ทำ

ภาพที่ 4.3: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ (3)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.37: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้

ที่มา: รูปภาพเดือนมกราคม. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

(8) สุข สงบ มองโลกในแง่บวก ผู้สูงอายุผ่านเหตุการณ์มามากมายทั้งดีและไม่ดี ในทุก ๆ วัน ได้รับการสื่อสารในทุกรูปแบบ จึงทำให้ผู้สูงอายุเลือกที่จะเปิดรับการสื่อสารด้วยข้อความและรูปภาพ ที่สื่อความหมายออกมาในเชิงบวก เพื่อสร้างความสุขความสงบให้เกิดขึ้นในชีวิตที่เหลืออยู่ และ หล่อหลอมสิ่งที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้นภายในความคิดและจิตใจ จึงส่งรูปภาพในเชิงบวกเพื่อให้ผู้รับมีความคิด ในแง่ดีและได้รับความสุขสงบเช่นกัน

โดยความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาจากรูปภาพแสดงถึงผู้สูงอายุเป็นคนคิดบวก และจะเปิดรับ สื่อในแง่ดีเข้ามาในชีวิต ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็มีความสุขได้ นอกจากนี้ยังเหมือนกลับไปเป็นเด็กอีกครั้ง เนื่องจากเด็กเล็กเปรียบเสมือนผ้าขาวที่มองทุกอย่างเป็นแง่บวก สดใส ร่าเริง มีความสุขและสงบใน ชีวิต

ภาพที่ 4.5: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนตุลาคม. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.38: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย สุข สงบ มองโลกในแง่บวก (1)

ที่มา: รูปภาพเดือนกันยายน. (2561). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม Best Friend.

ภาพที่ 4.39: ตัวอย่างรูปภาพประเภทสื่อความหมาย สุข สงบ มองโลกในแง่บวก (2)

ที่มา: รูปภาพเดือนเมษายน. (2562). สืบค้นจาก แอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่ม สังสรรค์เชียงใหม่.

จากการวิจัยประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันพบว่า มีประเภทของรูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงต่าง ๆ คือ ประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ ในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่าง ๆ ในเชิงความเชื่อ ความศรัทธาและศาสนา ในเชิงการอวยพร ในเชิงคำคมและให้กำลังใจ ในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ ในเชิงตลกขบขัน ในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน และในเชิงเตือนภัย ระวังภัย

และจากการวิจัยความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันพบว่า ความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาของผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุมีความเหงา โดดเดี่ยว การที่อยากมีตัวตน ยึดติดกับความเชื่อ ปลง อนิจจัง สังขาร และต้องการมิตรภาพเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ มีความเพียงพอและพอเพียงในชีวิต บ่อยครั้งที่มีความภูมิใจที่ได้ทำและทำได้ อีกทั้งยังต้องการความสุขสงบ มองโลกในแง่บวก

ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ชื่อ "สังสรรค์เชียงใหม่" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า และกลุ่มที่ชื่อ "Best Friend" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ ความคิดของทั้ง 2 กลุ่มที่ถูกสะท้อนออกมาในแง่ที่เหมือนกันคือ รูปภาพที่เกี่ยวกับการทักทายทั่วไปทุก ๆ วัน การมองโลกในแง่ดี เข้าใจชีวิต ความตลกขบขัน การอวยพรและต้องการมอบความสุข สิ่งที่ดี ๆ ให้แก่ผู้รับ

แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์จากทั้ง 2 กลุ่มก็มีผลการนำเสนอความคิดในแง่มุมมองที่ต่างกัน คือ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า มีผลในการนำเสนอความคิดในแง่เกี่ยวกับเงินเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพประเภทคำอวยพร สัตว์ต่าง ๆ หรือความเชื่อ ก็จะเป็นในเชิงการเงิน ความมั่งคั่ง ความร่ำรวย ตัวอย่างเช่น รูปภาพปลาอะโรวาน่า ซึ่งสื่อความหมายเกี่ยวกับให้มีโชคลาภ มีความมั่งคั่ง ร่ำรวย หรือรูปภาพความเชื่อ ซึ่งจะสื่อความหมายในการทำอะไรให้มีกินมีใช้ โดยมีอาจารย์ชื่อดังบอกถึงเคล็ดลับดี ๆ เกี่ยวกับการเงิน หรือมีเกจิอาจารย์ชื่อดังที่หลายคนศรัทธาเพื่ออวยพรให้เกิดความมั่งมีเงินทอง

ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่ม "Best Friend" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ มีผลในการนำเสนอความคิดในแง่มุมมองที่เกี่ยวกับมิตรภาพ ความหวังดี สุขสมหวัง ให้กำลังใจกัน และอวยพรให้มีสุขภาพแข็งแรง เช่น เป็นรูปภาพที่แสดงถึงการอยากให้ทักทายทุกวัน รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่ อยากให้ติดต่อกันบ่อย ๆ ใส่ใจกันในเรื่องความรู้สึกเป็นอย่างมาก และที่สำคัญที่สุดคือมีการใส่ใจกันในเรื่องเกี่ยวกับมิตรภาพที่ขาดกันไม่ได้

เมื่อกลุ่มผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มใช้ชีวิตในสังคมที่แตกต่างกัน และมีประสบการณ์การใช้ชีวิตที่ผ่านมาแตกต่างกัน จึงทำให้การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มเกิดความแตกต่างกันด้วย โดยแต่ละรูปภาพที่ส่งหากันจะมีความหมายที่สื่อสารออกมาได้หลากหลาย เช่น กลุ่มที่เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบเพื่อนทอ้งเที่ยว รูปภาพที่แสดงออกมาก็จะเกี่ยวกับการพักผ่อน การผ่อนคลาย รูปภาพสถานที่ที่มีความสวยงาม เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประเภทของรูปภาพที่ผู้สูงอายุเลือกใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดที่ถูกละทิ้งออกมาผ่านการส่งภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีการวิเคราะห์ภาพจากการถ่ายทอดความคิด สัญวิทยาจากภาพ (Semiology Analysis) ที่รวบรวมมาได้และจัดประเภทหมวดหมู่ทำความเข้าใจวิเคราะห์และสรุปผล โดยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้มาสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 ประเภทของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีการส่งรูปภาพหากันในหลากหลายประเภท ลักษณะและสีที่ประกอบอยู่ในภาพที่มีความหลากหลายในแต่ละวัน ซึ่งจากการวิจัยจะพบว่า มีประเภทของรูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงต่าง ๆ คือ

1) ประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของดอกไม้ เป็นประเภทรูปภาพที่ผู้สูงอายุใช้ส่งหากันเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งในรูปภาพจะมีดอกไม้ที่สื่อถึงความหมายในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสีของดอกไม้จะตรงกับสีของวันนั้น ๆ

2) ประเภทสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของสัตว์ต่าง ๆ เป็นรูปภาพอีกประเภทหนึ่งซึ่งผู้สูงอายุใช้ส่งหากันมีจำนวนรูปภาพรองมาจากจำนวนของประเภทดอกไม้ ซึ่งสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปภาพจะบ่งบอกถึงความหมายที่ผู้สูงอายุต้องการจะสื่อสารกัน

3) ประเภทสื่อความหมายในเชิงความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา รูปภาพประเภทนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา และการนับถือศาสนาของคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันไม่เคยเสื่อมคลาย อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในการแสดงถึงการมอบสิ่งดี ๆ ไปให้แก่ผู้รับ

4) ประเภทสื่อความหมายในเชิงอวยพร คำอวยพรที่เขียนอยู่ในรูปภาพจะมีแต่ความหมายดี ๆ ความหมายในเชิงบวก สื่อถึงผู้สูงอายุอยากมอบสิ่งดี ๆ ความสุข สมหวัง สมปรารถนาให้แก่ผู้รับอย่างจริงใจ

5) ประเภทสื่อความหมายในเชิงคำคมและให้กำลังใจ เป็นรูปภาพประเภทที่ผู้สูงอายุต้องการมอบแนวคิด แง่คิด มุมมองต่าง ๆ ไปให้ผู้รับ อีกทั้งยังเป็นการให้กำลังใจกันและกันให้ผ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีความสุข

6) ประเภทสื่อความหมายในเชิงประเพณี วิถีชีวิตและวันสำคัญ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากรุ่นสู่รุ่น คนไทยให้ความสำคัญกับการจัดงาน จัดกิจกรรม ประเพณีปฏิบัติ งานประเพณี และวันสำคัญสืบต่อกันมา ผู้สูงอายุจึงส่งรูปภาพเพื่อแสดงถึงการให้ความสำคัญกับการสืบทอดประเพณี วันสำคัญต่าง ๆ และวิถีชีวิตเพื่อให้ทุกคนเข้าใจ และรับทราบในการปฏิบัติต่อไปเรื่อย ๆ

7) ประเภทสื่อความหมายในเชิงตลกขบขัน ผู้สูงอายุชอบรูปภาพในเชิงขบขัน และต้องการผ่อนคลายความเครียด จึงชอบส่งรูปภาพที่มีความตลกขบขันเพื่อให้ผู้รับได้รับความบันเทิง ได้รับรูปภาพที่ทำให้ผ่อนคลาย และยังเป็นการมอบความสุข เสียงหัวเราะให้แก่กันอีกด้วย

8) ประเภทสื่อความหมายในเชิงข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน ผู้สูงอายุต้องการรับข้อมูลข่าวสารให้ทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อต้องการสื่อสารกันให้เข้าใจในเรื่องเดียวกันกับผู้อื่น และไม่ต้องการเป็นผู้อื่นมองว่าตนเองเป็นคนที่คุณล้าหลัง ล้าสมัย จึงพยายามอัปเดตข้อมูล อัปเดตสถานการณ์กันในทุก ๆ วัน

9) ประเภทสื่อความหมายในเชิงเตือนภัย ระวังภัย รูปภาพประเภทนี้เป็นประเภทที่ผู้สูงอายุส่งหากันจำนวนน้อยที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุไม่ต้องการสื่อสารกันด้วยรูปภาพที่มีความรุนแรงหรือทำให้รู้สึกสะเทือนใจ โดยส่วนใหญ่รูปภาพประเภทนี้จะเกี่ยวกับการเตือนภัยในเรื่องสุขภาพ เพื่อให้ตระหนักถึงโรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

5.1.2 ความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งรูปภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์ จากการวิเคราะห์ความหมายที่ซ่อนอยู่ในรูปภาพและจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้สูงอายุมีการแสดงออกทางความคิดที่สื่อความหมายออกมาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เหงา โดดเดี่ยว แสดงความรู้สึกนี้ออกมาเพื่ออยากให้ผู้อื่นรับรู้และใส่ใจ
- 2) การมีตัวตน แสดงความคิดเห็นออกมาเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ว่ามีชีวิตอยู่ ยังสบายดีและอยากให้ใส่ใจกัน เห็นคุณค่ากันและกันด้วย มองเห็นภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของตน
- 3) ยึดติดกับความเชื่อ แสดงออกถึงความเชื่อที่ยึดถือกันมาตั้งแต่ในอดีต และยังคงเชื่อต่อไป
- 4) ปลง อนิจจัง สังขาร สภาพร่างกายที่เปลี่ยนไปส่งผลให้สภาพจิตใจที่เปลี่ยนไปด้วย เวลาที่ผ่านมานานจึงทำให้เกิดความเข้าใจในชีวิต พยายามสร้างความสุขให้เกิดขึ้นจนถึงเวลาสุดท้ายของชีวิต
- 5) มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมไหน ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับมิตรภาพในรูปแบบต่าง ๆ เสมอ ทั้งครอบครัว ญาติมิตร ลูกหลาน เพื่อนและทุก ๆ สังคม ก็จะมอบความสุข มิตรภาพที่ดี ๆ ให้กันเสมอ

6) เพียงพอและพอเพียง เวลาในการใช้ชีวิตได้ผ่านมานั้นนานในสถานการณ์ทั้งดีและไม่ดี และจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาจึงทำให้รับรู้ถึงความพอดี พอเพียงในชีวิตที่จะทำให้เกิดความสุขมากที่สุดในช่วงเวลาที่เหลืออยู่

7) ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้ ผู้สูงอายุมีเวลาว่างในการทำสิ่งต่าง ๆ และจะรู้สึกภูมิใจมากเมื่อได้ลงมือทำด้วยตัวเอง และถ้าสิ่งที่ลงมือทำด้วยตัวเองนั้นประสบผลสำเร็จก็จะยิ่งภูมิใจที่ได้ทำ ยิ่งบ่งบอกถึงให้ผู้อื่นรับรู้ และอยากให้ชื่นชมในสิ่งที่ผู้สูงอายุลงมือทำด้วยตนเองอีกด้วย

8) สุข สงบ มองโลกในแง่บวก ผู้สูงอายุเจอประสบการณ์ที่ผ่านมามากมาย จึงทำให้เวลาที่เหลืออยู่ในการใช้ชีวิตจะเปิดรับแต่สิ่งต่าง ๆ ในแง่ดีเข้ามา ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุเป็นคนคิดบวก มีมุมมองบวก เพื่อความสุข สงบกับชีวิตที่เหลืออยู่

จากการวิจัยจากรูปภาพที่ผู้สูงอายุใช้สื่อสารกันพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า และกลุ่ม "Best Friend" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ ความคิดของทั้ง 2 กลุ่มที่ถูกสะท้อนออกมาในแง่ที่เหมือนกัน คือ รูปภาพที่เกี่ยวกับการตกท้ายทั่วไปทุก ๆ วัน การมองโลกในแง่ดี เข้าใจชีวิต ความตลกขบขัน การอวยพร และต้องการมอบความสุข สิ่งที่ดี ๆ ให้แก่ผู้รับ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าทั้ง 2 กลุ่มก็มีผลการนำเสนอความคิดในแง่ที่ต่างกัน คือ กลุ่ม "สังสรรค์เชียงใหม่" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า มีผลในการนำเสนอความคิดในแง่เกี่ยวกับเงินเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพประเภทคำอวยพร สัตว์ต่าง ๆ หรือความเชื่อ ก็จะเป็นในเชิงการเงิน ความมั่งคั่ง ความร่ำรวย ตัวอย่างเช่น รูปภาพปลาอะโรวาน่า ซึ่งสื่อความหมายเกี่ยวกับให้มีโชคมีลาภ มีความมั่งคั่ง ร่ำรวย หรือรูปภาพความเชื่อ ซึ่งจะสื่อความหมายในการทำอย่างไรให้มีกินมีใช้ โดยมีอาจารย์ชื่อดังบอกถึงเคล็ดลับดี ๆ เกี่ยวกับการเงิน หรือมีเกจิอาจารย์ชื่อดังที่หลายคนศรัทธาเพื่ออวยพรให้เกิดความมั่งมีเงินทอง

ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่ม "Best Friend" เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ มีผลในการนำเสนอความคิดในแง่ที่เกี่ยวกับมิตรภาพ ความหวังดี สุขสมหวัง ให้กำลังใจกันและอวยพรให้มีสุขภาพแข็งแรง เช่น เป็นรูปภาพที่แสดงถึงการอยากให้ตกท้ายทุกวัน รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่ อยากให้ติดต่อกันบ่อย ๆ ใส่ใจกันในเรื่องความรู้สึกเป็นอย่างมาก และที่สำคัญที่สุดคือมีการใส่ใจกันในเรื่องเกี่ยวกับมิตรภาพที่ขาดกันไม่ได้

5.2 อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลจากการวิจัยเรื่องการสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ 2 กลุ่มในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลเป็น 3 ส่วนได้ ดังนี้

5.2.1 พฤติกรรมและการสื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ

จากการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันทุก ๆ วัน และยังเข้าถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งพบได้จากรูปภาพจำนวนมากที่ส่งหากันในกลุ่ม ทั้ง 2 กลุ่มของงานวิจัยนี้ และเนื่องจากการส่งรูปภาพหากันในแอปพลิเคชันไลน์เป็นการสื่อสารที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และยังสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย รวมถึงรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทัน จึงทำให้ผู้สูงอายุหันมาเรียนรู้วิธีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น สอดคล้องกับ บรรลุ ศิริพานิช (2561) อธิบายถึงการตื่นตัวของสื่อตามช่องทางต่าง ๆ ในสังคมไทยที่ให้ความสนใจ และกล่าวถึงผู้สูงอายุและสังคมผู้สูงอายุอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในปัจจุบันมีโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานได้อย่างง่ายดาย และมีแอปพลิเคชันไลน์มากมายที่พัฒนามาเพื่อผู้สูงอายุในการใช้งาน รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นแหล่งข้อมูลมากมาย ทำให้ผู้สูงอายุมีการอัปเดตข่าวสารที่รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์มากที่สุด จึงช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน และยังสามารถคุยกับ คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมทิดล สาขาการตลาด รุ่น MK19B (2561) วิจัยในเรื่อง “AWUSO Society 4.0 แก่แต่วัย หัวใจยังเก๋า” ซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) ที่แตกต่างกันออกไปของวัยเก๋า ซึ่งวัยเก๋าสายสร้างสรรค์เป็นผู้สูงอายุที่รู้สึกเหงาจึงต้องไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ และยังเป็นคนที่เปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอผ่านสื่อออนไลน์อีกด้วย

นอกจากนี้แอปพลิเคชันไลน์เป็นสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้สื่อสารกันได้ เป็นการสื่อความหมายในความคิดต่าง ๆ โดยใช้รูปภาพส่งหากัน ซึ่งสอดคล้องกับ (Meggs, 2006 อ้างใน พรวรรณ ดวงรัตน์, 2557) สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากการขีดเขียน และบอกเรื่องราวผ่านภาพ จิตรกรรมบนผนังถ้าในการสร้างระบบสัญลักษณ์ และความหมายแฝง เพื่อแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ

5.2.2 ประเภทของรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกันบนแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ

จากการวิเคราะห์รูปภาพที่สื่อความหมายในเชิงประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารกันบนแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ในรูปภาพต่าง ๆ ที่แสดงออกมา จากความคิดของผู้ส่งในการสื่อสารไปถึงผู้รับ สอดคล้องกับ Roland Barthes (1957) ทฤษฎีเรื่องมายาคติสมัยใหม่ (modern myths) ที่แสดงถึงความคิดความเชื่อที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับโดยไม่ตั้งคำถาม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2542) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบของสัญลักษณ์ของ Saussure และ Peirce ในส่วนที่เป็น ตัวหมายถึง (signified) คือเมื่อเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สัญลักษณ์แล้ว ในสมองและความคิดก็จะเกิดการจินตนาการขึ้นมา ทำให้สามารถคิดและเข้าใจได้ในทันทีว่าสิ่งที่เห็นเป็นภาพในใจ หรือในความคิดหมายถึงอะไร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Dirven & Pörings (2003) ศึกษาเรื่องอุปมา (metaphor) และ นามนัย (metonymy) ถึงวิธีการการวิเคราะห์สัญลักษณ์ต่าง ๆ ด้วยกลวิธีแสดงนัย ได้แก่ นามนัย (metonymy) เป็นการทำให้

ความหมายของความเป็นตัวแทนกับความจริง เกิดความสัมพันธ์เป็นสิ่งเดียวกันโดยการเชื่อมโยงในสถานการณ์ที่ต้องการกล่าวถึง

ในส่วนของประเภทรูปภาพต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุส่งหากัน เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุใช้ในการสื่อสารไปยังผู้รับ อีกทั้งเป็นการมอบสิ่งที่ดี ความหมายดี ๆ และเป็นการมอบความสุขให้แก่ผู้รับ จึงทำให้ทั้งผู้ส่งและผู้รับจะได้มีความสุข สมหวัง มีสุขภาพจิตที่ดี และยังเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งช่วยให้ผ่อนคลายและสร้างสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ครอบครัว คนในสังคมเดียวกันในช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ สอดคล้องกับ สายพิณ ไชยนันท์ (2561) บทความเรื่อง “ผู้สูงอายุกับปัญหาสุขภาพทางใจ” กล่าวถึงประเด็น การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ ควรจะหากิจกรรมให้ผู้สูงอายุทำเพื่อความเพลิดเพลินและเกิดประโยชน์ โดยอย่าปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว และยังคงสอดคล้องกับ วรณวิสาข์ ไชโย (2555) เรื่อง “การวิจัยพรรณนาเรื่องความสุขในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาบ้านวัยทองนิเวศน์” พบว่า ความสุขในผู้สูงอายุจากการมีสุขภาพร่างกายที่ดีและจิตใจที่สดชื่น โดยความสุขที่ได้มาจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรรณ (2561) แนวทางเรื่อง ความสุข 5 มิติ ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ในเรื่องสุขสนุก (recreation) มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน พุดคุยกับคนในครอบครัวหรือคนในสังคม รวมทั้งทำกิจกรรมที่ทำให้จิตใจแจ่มใส และ สุรรัตน์ ปานพรหม (2561) วิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งกล่าวถึงวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง เกี่ยวกับการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการสื่อสารกันเพื่อให้รู้สึกถึงความคิดถึง ระลึกถึงกันอยู่ในทุกๆวัน และเพื่อส่งความรู้สึกดี ๆ ความปรารถนาให้แก่กัน

5.2.3 ความคิดที่ถูกสะท้อนออกมาผ่านการส่งรูปภาพของผู้สูงอายุในแอปพลิเคชันไลน์

รูปภาพที่ผู้สูงอายุใช้ในการสื่อสารในแอปพลิเคชันไลน์แสดงถึงความหมายเปรียบเปรยในหลายรูปแบบ ซึ่งจากการวิเคราะห์ความหมายที่อยู่เบื้องหลังความคิดของผู้สูงอายุ ทำให้ถูกสะท้อนออกมาจากความคิดในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งไม่ได้เป็นความหมายโดยตรงแต่เป็นความหมายที่แฝงด้วยการเปรียบเปรย และสื่อออกมาแบบมีนัยยะ สอดคล้องกับ (Barthes, 1957 อ้างใน พรพรรณ ดวงรัตน์, 2557) จำแนกความหมายของสัญลักษณ์ ไว้ในการวิเคราะห์ในเรื่องความหมายโดยนัย (connotation) เป็นความหมายทางอ้อม ไม่ได้สื่อความหมายกันตรง ๆ ตามตัวอักษร แต่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากการนึกถึงสิ่งนั้นแล้วแสดงถึงความหมายแบบอ้อม ๆ จากประสบการณ์เฉพาะบุคคล ซึ่งยังคงสอดคล้องกับ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 อ้างใน อลงกต ต้นเทอดทิตย, 2560) แนวคิดการวิเคราะห์แบบ อุปมา (Metaphor) และ นามนัย (Metonymy) ซึ่งศึกษาเรื่องวิธีการการวิเคราะห์สัญลักษณ์ต่าง ๆ ด้วยกลวิธีแสดงนัย ได้แก่ อุปมา (metaphor) ถ่ายทอดความหมายในลักษณะอุปมาอุปไมย โดยการหาลักษณะร่วมของสิ่ง 2 สิ่งที่จะนำมาเปรียบเทียบกัน

แต่ละช่วงชีวิตที่ผ่านมา อายุที่เพิ่มขึ้นทุกปีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและสรีระ และยังคงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ (Hall D.A., 1976, pp. 3-4

อ้างใน วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555) แบ่งการสูงอายุออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ การสูงอายุตามวัย ตามสภาพร่างกาย ตามสภาพจิตใจ และตามสภาพสังคม ประกอบกับประสบการณ์ที่ผ่านมาในแต่ละช่วงชีวิตทำให้ผู้สูงอายุมีความคิดที่เกิดขึ้นมากมายจากการพบเจอสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตมาในหลากหลายรูปแบบ ทำให้เมื่อเวลาใช้รูปภาพในการส่งหาค้นสื่อสารกันในกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดความหมายที่อยู่เบื้องหลังความคิดที่ถูกสะท้อนออกมา ดังนี้

1) เหงา โดดเดี่ยว แสดงความรู้สึกนี้ออกมาเพื่ออยากให้ผู้อื่นรับรู้และใส่ใจ กลับกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเมื่ออยู่คนเดียว สอดคล้องกับ อาภาวรรณ โสภณธรรมรักษ์ (2559) รู้ถึงสาเหตุของอารมณ์เหงา ว่าเหว เศร้าจากการพลัดพราก และกลัวการทอดทิ้งของผู้สูงอายุ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ และยังสอดคล้องกับ สายพิณ ไชยนันท์ (2561) โดยปัญหาสุขภาพทางใจทำให้ผู้สูงอายุมีความวิตกกังวลกลัวว่าจะต้องพึ่งลูกหลาน โดยแสดงออกในลักษณะขาดความเชื่อมั่น ด้วยความหวาดกลัว กลัวถูกทอดทิ้ง กลัวถูกรังเกียจ

2) การมีตัวตน แสดงความคิดเห็นออกมาเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ว่ามีชีวิตอยู่ ยังสบายดีและอยากให้ใส่ใจกัน เห็นคุณค่ากันและกันด้วย มองเห็นภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ของตน และยังอยากให้ผู้อื่นเห็นถึงการมีตัวตนของผู้สูงอายุในสังคม สอดคล้องกับ วรรณวิสาข์ ไชโย (2555) วิจัยพบว่า ความสุขของผู้สูงอายุเกิดจากความสุขจากการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สายพิณ ไชยนันท์ (2561) ผู้สูงอายุจะมีสุขภาพจิตใจที่ดีได้นั้น ต้องทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนยังมีคุณค่า มีความสำคัญในสังคม สร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุลุกขึ้นมาใส่ใจในตัวเอง รวมถึงยังสอดคล้องกับ สุรรัตน์ ปานพรม (2561) วิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่งข้อความทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อแสดงตัวว่าตนเองยังมีชีวิตอยู่และยังสบายดี

3) ยึดติดกับความเชื่อ แสดงออกถึงความเชื่อที่ยึดถือกันมาตั้งแต่ในอดีต และยังคงเชื่อต่อไป เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิด ในจิตใจ และการกระทำ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาแต่โบราณตามประเพณี ความเชื่อทางศาสนา หรือความเชื่อที่ได้รับจากประสบการณ์ สอดคล้องกับ คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19B (2561) วิจัยในเรื่อง พฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) ของวัยเก๋าสายบุญ มีพฤติกรรมที่ชอบมองหาที่พึ่งทางใจ หรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ตนเองมีความสุข ปราศจากทุกข์ ชอบเข้าวัด ไหว้พระ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรรัตน์ ปานพรม (2561) วิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่งข้อความทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อเป็นการต่อบุญให้ตนเอง หันมาสนใจธรรมะศาสนา จะทำให้ตนเองเป็นคนที่มีจิตใจที่สงบสุขไม่เป็นทุกข์ในบั้นปลายของชีวิต

4) ปลง อนิจจัง สังขาร สภาพร่างกายที่เปลี่ยนไปส่งผลให้สภาพจิตใจที่เปลี่ยนไปด้วย ประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงทำให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในชีวิต พยายามสร้างความสุขให้เกิดขึ้นจนถึงเวลาสุดท้ายของชีวิต สอดคล้องกับ อีริก อีริกสัน (Erik Erikson, 1964 อ้างในบ้านจอมยุทธ, 2543

และครอบครัวนอก, 2550) ในวัยนี้จึงมักแสวงหาความมั่นคงภายในจิตใจ เป็นวัยของการยอมรับความเป็นจริง ใช้คุณค่าจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา และเป็นช่วงของการระลึกถึงความทรงจำในอดีต มีความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์ (2561) ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิตตระหนักได้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา มองชีวิตตนเองในทางที่ดี รวมทั้งทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอ จะทำให้ผู้สูงอายุจะคลายปัญหาเรื่องสุขภาพจิตไปได้ และยิ่งสอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ (2561) ผู้สูงอายุไทยสามารถสร้างความสุขความพึงพอใจในชีวิตให้เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนด้วยการยอมรับและปรับตัวให้ได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใช้ชีวิตอยู่อย่างพอดี และมีคุณค่า ยึดหลักความสุข 5 มิติ ในการดำเนินชีวิต

5) มิตรภาพที่ขาดไม่ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมไหน ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับมิตรภาพในรูปแบบต่าง ๆ เสมอ ทั้งครอบครัว ญาติมิตร ลูกหลาน เพื่อนและทุก ๆ สังคม ก็จะมอบความสุข มิตรภาพที่ดี ๆ ให้กันเสมอ สอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ (2561) ยึดหลักความสุข 5 มิติ ในการดำเนินชีวิต เรื่อง สุขสนุก (Recreation) มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน พุดคุยกับคนในครอบครัว ทำกิจกรรมที่ทำให้จิตใจแจ่มใส เช่น เล่นกีฬา ดนตรี กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ จะทำให้อายุยืนกว่าคนที่ไม่มียังไม่ถึง 7 ปี และสอดคล้องกับ คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขา การตลาด รุ่น MK19B (2561) วิจัยในเรื่องพฤติกรรมการใช้ชีวิต (Lifestyle) ของวัยเก๋าสายสร้างสรรค์ เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย สามารถเข้าสังคมใหม่ ๆ ได้

6) เพียงพอและพอเพียง เวลาในการใช้ชีวิตได้ผ่านมานานในสถานการณ์ทั้งดีและไม่ดี และจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาจึงทำให้รับรู้ถึงความพอดี ความพอเพียงในชีวิตที่จะทำให้เกิดความสุขมากที่สุดในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง บุคลิกภาพและการปรับตัวของผู้สูงอายุ 8 ประเภทของ (Neugarten, et al., 1968 อ้างใน วรรณวิมล เมฆวิมล, 2555) กล่าวถึง Succorance-seeking เป็นพวกที่มีความพอใจในชีวิตตนเอง トラบที่สามารถหาคนเป็นที่พึ่งพาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณวิมล ไชโย (2555) เรื่อง “การวิจัยพรรณนาระยะความสุขในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาบ้านวัยทองนิเวศน์” ได้ทำการวิจัยพบว่าความสุขอย่างหนึ่งของผู้สูงอายุ คือความสุขจากการพึงพอใจในชีวิตปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ (2561) ยึดหลักความสุข 5 มิติในการดำเนินชีวิต เรื่องสุขสง่า (Integrity) เป็นความรู้สึกพึงพอใจ และการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน

7) ภูมิใจที่ได้ทำและทำได้ ผู้สูงอายุมีเวลาว่างในการทำสิ่งต่าง ๆ และจะรู้สึกภูมิใจมากเมื่อได้ลงมือทำด้วยตัวเอง และถ้าสิ่งที่ลงมือทำด้วยตัวเองนั้นประสบผลสำเร็จก็จะยิ่งภูมิใจที่ได้ ยังบ่งบอกถึงให้ผู้อื่นรับรู้และอยากให้ชื่นชมในสิ่งที่ผู้สูงอายุลงมือทำด้วยตนเองอีกด้วย สอดคล้องกับ (WHO, 2001) องค์การอนามัยโลกให้ความหมายว่า สภาวะปกติสุขที่บุคคลเข้าใจในศักยภาพต่าง ๆ ของตนเอง สามารถเผชิญกับความเครียดในชีวิต และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถ

ช่วยเหลือชุมชนสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ (2561) ยึดหลักความสุข 5 มิติ ในการดำเนินชีวิต เรื่องสุขสง่า (Integrity) ภาคภูมิใจ เช่น เป็นที่ปรึกษาของครอบครัว ลูกหลาน เป็นจิตอาสา และสุขสว่าง (Cognition) เป็นความสามารถของสมองทั้งด้านความจำ ความคิดอย่างมีเหตุผล โดยอย่าหยุดยั้งที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่น เรียนภาษา ฟึ่กคิดเลข หรือสวดมนต์โดยไม่ต้องอ่านจากหนังสือ จำเบอร์โทรศัพท์คนใกล้ชิด นอกจากนี้ บรรลุ ศิริพานิช (2561) อธิบายถึงสื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในเรื่องราวของผู้สูงอายุที่ยังมีพลังได้เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก ดังเช่น ป้าแบ็คแพ็ค เกี่ยวกับแบกเป้เที่ยวคนเดียวหลังเกษียณ

8) สุข สงบ มองโลกในแง่บวก ผู้สูงอายุเจอประสบการณ์ที่ผ่านมามากมาย จึงทำให้เวลาที่เหลืออยู่ในการใช้ชีวิตจะเปิดรับแต่สิ่งต่าง ๆ ในแง่ดีเข้ามา ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุเป็นคนคิดบวก มีมุมมองบวก เพื่อความสุข สงบกับชีวิตที่เหลืออยู่ สอดคล้องกับ บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ (2561) ยึดหลักความสุข 5 มิติ ในการดำเนินชีวิต เรื่องสุขสงบ (Peacefulness) ผู้สูงอายุสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์เพื่อให้เกิดความสงบทางใจ เช่น ฝึกสติ ฝึกสมาธิ บริหารจิตอย่างสม่ำเสมอ และยังสอดคล้องกับ (อภิชัย มงคล และคณะ, 2544 อ้างในขวัญสุดา บุญทศ, 2560) สภาพชีวิตที่เป็นสุข มาจากการที่สามารถจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต และพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

1) การสื่อสารการตลาดในการใช้รูปภาพนำเสนอผู้สูงอายุเพื่อสื่อสารให้เข้าใจและสามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้ ควรเป็นรูปภาพที่มีสีสันสดใส แสดงออกมาในเชิงบวกแต่แฝงไปด้วยความหมายดี ๆ และสิ่งที่เป็นความเชื่อของผู้สูงอายุ เช่น ความเชื่อทางด้านศาสนา โหราศาสตร์ โชคลาง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือ ความเชื่อตามธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต วันสำคัญที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา สิ่งสำคัญคือ ทำให้ผู้สูงอายุเห็นแล้วรู้สึกมีความสุข มีรอยยิ้ม อาจจะทำบนกล่องผลิตภัณฑ์ โฆษณา หรือสื่อต่าง ๆ ได้

2) ในแอปพลิเคชันไลน์ แปรนต์ต่าง ๆ สามารถทำสติ๊กเกอร์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแปรนต์ แต่อาจจะแฝงไปด้วยสิ่งที่ต้องการให้ผู้สูงอายุนำไปใช้สื่อสารกันในแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นการโปรโมทให้อีกทางหนึ่ง โดยทำสติ๊กเกอร์สวัสดิ์วันจันทร์ในรูปแบบของแต่ละแปรนต์ หรือ ทำสติ๊กเกอร์ที่มีคำพูดทักทาย มีมิตรภาพ ความเชื่อ อวยพร คำคม ตลกขบขัน สั้น ๆ กระชับได้ใจความ แต่โดนใจผู้สูงอายุ

3) ผู้สูงอายุจะรู้สึกภูมิใจที่ได้ทำและทำสำเร็จ ดังนั้นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ออกมาในตลาดเพื่อผู้สูงอายุนั้น อาจจะเป็นสินค้าที่ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในตัวสินค้า หรือได้แสดงความคิดเห็น เช่น สินค้ามีคู่มืออ่านได้ง่าย เข้าใจได้ง่าย แล้วผู้สูงอายุสามารถประกอบสินค้านั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง และมี

ช่องทางให้ผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็น หรืออาจจะมีกิจกรรมของสินค้าอื่น ๆ ให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมด้วย ยกตัวอย่าง Content คือ การประกวดรูปภาพของผู้สูงอายุ โดยในแต่ละเดือนจะมีธีมเรื่องต่าง ๆ เป็นโจทย์ให้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ในเดือนนี้ธีมดอกไม้ ซึ่งผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือถ่ายภาพดอกไม้ที่ตนเองชอบ และเข้าไปในแอปพลิเคชันตกแต่งภาพ แล้วนำรูปภาพที่ถ่ายด้วยตนเองมาตกแต่งจนเสร็จ หลังจากนั้นเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของผู้สูงอายุ โดยการนำมาแชร์กันและบอกถึงวิธีการ แนวคิดที่ทำอย่างจริงจังสามารถสร้างสรรค์รูปภาพเหล่านี้ขึ้นมาได้ เพื่อแบรนด์หรือสินค้าต่าง ๆ จะนำรูปภาพเหล่านี้ของผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดเลือก นำไปใช้บนผลิตภัณฑ์หรือการสื่อสารช่องทางต่าง ๆ ได้ อีกทั้งผู้สูงอายุคนอื่น ๆ สามารถนำรูปภาพไปส่งต่อ ๆ กันให้ผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งในการใช้รูปภาพเพื่อสื่อสารกันอีกด้วย

4) ปัจจุบันมีสินค้ามากมายออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ แต่สินค้ายังมีจำนวนน้อยที่คำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดในเบื้องลึกของผู้สูงอายุ เช่น ปัจจุบันมีที่อยู่อาศัยมากมายสำหรับผู้สูงอายุ มีทั้งความสะดวกสบาย การออกแบบเพื่อผู้สูงอายุใช้งาน (Universal Design) แต่อาจจะเพิ่มในส่วนพื้นที่ที่ให้พบปะเพื่อน มี Community ส่วนกลางที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมที่ชอบ กิจกรรมที่สนใจ ทำพร้อมกับเพื่อน ๆ เพราะนอกจากผู้สูงอายุจะได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองแล้ว ยังทำให้มีมิตรภาพเกิดขึ้นมาด้วย ผู้สูงอายุจะได้ไม่รู้สึกเหงา เศร้า แต่จะมีความสุขเพิ่มมากขึ้น

5) ทำสื่อการเรียนการสอนดิจิทัลและชุมชนที่สามารถพบปะ พูดคุย สอบถาม อัปเดตสถานการณ์ ผ่านแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมออนไลน์ที่ใช้งานง่าย สะดวก มีการช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากผู้รู้ ในการสอนใช้งานผ่านออนไลน์ และผู้สูงอายุมีโอกาส ชักถาม เรียนรู้ ทันท่วงที ทันสถานการณ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใจและใช้งานเป็น ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เหงา ไม่โดดเดี่ยว มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุข ต่อยอดช่วยเหลือผู้อื่นได้และไม่ถูกหลอกหลวง

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1) งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการ พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด มุมมองต่าง ๆ และรูปแบบการใช้ชีวิตจากรูปภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ 2 กลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มผู้สูงอายุเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบมิตรภาพ และ กลุ่มที่เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปสามารถเพิ่มเติมในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นตัวแทนในด้านอื่น ๆ ได้

2) งานวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะรูปภาพที่สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์เท่านั้น ซึ่งการทำวิจัยในครั้งต่อไปสามารถศึกษาวิเคราะห์รูปภาพในการสื่อสารของผู้สูงอายุในสื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ ได้

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). *จำนวนและอัตราผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2551-2561*. สืบค้นจาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=3491&template=1R1C&yeartype=M&subcatid=27.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อแก่นความคิดและเทคนิค* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โพรดักส์.
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ภิรณา สมวาทสรณ์. (2559). *การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารกับการส่งต่อข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ขวัญสุดา บุญทศ. (2560). *ความสุข ความทุกข์ และสุขภาพจิตในบริบทของผู้สูงอายุ ในชุมชนแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย*. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 62(3), 257-270.
- คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19B. (2561). *AWUSO Society 4.0 แก่แต่วัย หัวใจยังเก๋า*. สืบค้นจาก <http://www.cmmu.mahidol.ac.th/cmmu/index.php/9-college-news/540-awuso-society-4-0>.
- คณะผู้จัดทำ นักศึกษาวิทยาลัยการจัดการมhitล สาขาการตลาด รุ่น MK19C. (2561). *สื่อสารโดนใจรุ่นใหญ่วัยสีเงิน*. สืบค้นจาก <http://www.cmmu.mahidol.ac.th/cmmu/index.php/about/more-about/archive-news/9-college-news/614-marketing-conference-silver-age-content-marketing>.
- ครูบ้านนอก. (2550). *ทฤษฎีจิตสังคมของอีริคสัน (Psychological Theory)*. สืบค้นจาก <https://www.kroobannok.com/105>.
- จักรกฤษณ์ สิริริน. (2561). *ส่องไลฟ์สไตล์ 3 กลุ่มสูงวัย 'Best-Bright-Basic' เข้าใจความต่างก่อนทำการตลาดสื่อโซเชียล*. สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2018/10/28/best-bright-basic-anadiggy-marketing/>.
- จิรัช วิระสย. (2556). *ปรัชญาเชิงศาสตร์ว่าด้วยมรดกทางปัญญานานาชาติ*. โครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- บรรลุ ศิริพานิช, ลัดดา ดำริการเลิศ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, อุบล หลิมสกุล, วิชัย เอกพลากร, สัมฤทธิ์ ศรีธีราษฎร์ และคณะ. (2561). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- บ้านจอมยุทธ์. (2543). *พัฒนาการทางจิตสังคม 8 ชั้น ตามทฤษฎีของแอร์ริคสัน*. สืบค้นจาก https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-1/concepts_of_developmental_psychology/05_1.html.
- บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์. (2561). *ความสุข 5 มิติ*. สืบค้นจาก <http://www.prdmh.com/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%82%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%95/1070>.
- ปรววรรณ ดวงรัตน์. (2557). *สัญศาสตร์และความหมายที่แปรเปลี่ยน*. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(88), 1-14.
- ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์. (2561). *8 ทนทางสร้างสุขผู้สูงอายุ*. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/42158-8>.
- พาร์ ทริลเลียน. (2561). *สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ เรื่องที่ไม่ควรมองข้าม*. สืบค้นจาก <https://phartrillion.com/elderly-mental-health/>.
- วรรณวิมล เมฆวิมล. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม*. สืบค้นจาก <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/689>.
- วรรณวิสาข์ ไชโย. (2555). *การวิจัยพรรณนารื่องความสุขในผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาบ้านวัยทองนิเวศน์*. [รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์]. *มนุษยศาสตร์สาร*, 13(1), 16-30.
- สายพิณ ไชยนันท์. (2561). *ผู้สูงอายุกับปัญหาสุขภาพทางใจ*. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27565>.
- สุริรัตน์ ปานพรม. (2561). *การวิเคราะห์เนื้อหาข้อความและความต้องการข่าวสารผ่านไลน์ของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อลงกต ต้นเทอดทิตย์. (2560). *การ์ตูนข่าว 4.0: ภาพสะท้อนสังคมในโลกยุคดิจิทัล*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อภาวรรณ โสภณธรรมรักษ์. (2559). *8 ทนทางสู่การเป็น 'ผู้สูงอายุ' ที่มีความสุข*. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/31008-8>.

- Dirven, R., & Pörings, R. (2003). *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Meggs, P. & Purvis, A. (2006). *History of Graphic Design*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Shaughnessy, M. & Stadler, J. (2002). *Media and Society: An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- World Health Organization. (2001). *Definition of an older person. Proposed working definition of an older person in Africa for the MDS project*, Kowel P, Dowd JE. Geneva: WHO.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	อรวลี เหลืองอุษากุล
อีเมล	jaeonvalee@gmail.com
ประวัติการศึกษา	จบการศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ เอกธุรกิจภาษาจีน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ประสบการณ์ทำงาน	ดูแลฝ่ายการตลาด บริษัท นำศิลป์ไทยอายแวร์ จำกัด รองผู้จัดการการตลาด เครื่องคิดเลข CASIO บริษัท เซ็นทรัลเทรดดิ้ง จำกัด ผู้จัดการการตลาดดิจิทัล บริษัท 11street จำกัด (ประเทศไทย)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 24 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) [REDACTED] อยู่บ้านเลขที่ 51

ซอย อินทามระ 47 ถนน สุขุมวิท ตำบล/แขวง ดินแดง

อำเภอ/เขต ดินแดง จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10400

เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7610300498

ระดับปริญญา ตรี โท เอก

หลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสื่อสารการตลาดดิจิทัล คณะ นิเทศศาสตร์

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย

กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ การสะท้อนความคิดผ่านการส่งภาพที่ใช้สื่อสารกันในแอปพลิเคชันไลน์
ของกลุ่มผู้สูงอายุ

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่น ๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ..........ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
()

ลงชื่อ..........ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อาจารย์อภิญญา จุลพิสิฐ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและพื้นที่การเรียนรู้

ลงชื่อ..........พยาน
(ดร.สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ..........พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ปฐมมา สตะเวทิน)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร